

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Is een synthese van de beteugeling in de bijzondere strafwetten te realiseren ?

In de inleiding tot «les Nouvelles - Procédure pénale» (1) beschreef wijlen Procureur-Generaal L. Cornil als één der themas voor de hervorming en de aanpassing van het strafrecht aan de vereisten van de sedert de codificaties der 19e eeuw grondig gewijzigde maatschappelijke verkondingen, de volledige herziening van de indeling der misdrijven. Deze indeling, gesteund op een *quantitatief* criterium, nl. de straf, zou dienen vervangen te worden door een *qualitatief* criterium, nl. de wezenlijke structuur der misdrijven.

Onder de misdaden en wanbedrijven zouden gerangschikt worden de inbreuken, die de grondslagen van het sociale leven zelf aantasten, terwijl de inbreuken op de regelen van formele aard, ontstaan uit de noodwendigheden van het leven in gemeenschap en die verband houden met de economische en sociale structuren van de staat, onder de overtredingen zouden gerangschikt worden. Deze gedachte werd hernomen in zijn openingsrede voor het Hof van Cassatie in 1946 (2), waarvan één der conclusies o.m. was dat naast een wetboek dat de inbreuken tegen de maatschappelijke orde zou beteugelen, een wetboek zou opgesteld worden der zogenaamde overtredingen, ook inbreuken tegen de conventionele structuur genaamd.

Dit laatste zou van het eerste verschillen, niet alleen wat de aard van de inbreuken betreft, doch ook wat betreft de terzake geldende regelen van rechtspleging, de rechtbanken die kennis zouden nemen van deze inbreuken, de aard der straffen, enz. Het is in dit perspectief dat, naar mijn mening, een onderzoek omtrent de mogelijkheid ener synthese der bijzondere strafwetten moet gedaan worden.

* * *

I. Bijzonder strafrecht en bijzondere strafwetten.

Schematisch beschouwd mag men zeggen dat de meest essentiële regelen betreffende de maatschappelijke orde ondergebracht zijn in het strafwetboek (Boek II), terwijl de bijzondere strafwetten hoofdzakelijk regelen van conventionele structuur betreffen. Dit is nochtans geen geldig criterium. In een

systeem dat de misdrijven indeelt naar de aard der straf is het onvermijdelijk dat bepalingen behorend tot beide categorieën voorkomen zowel in het gecodificeerde strafrecht als in de bijzondere wetten.

De eerste vraag is dan ook deze : hoe zal men uitmaken dat een inbreuk behoort tot de regelen der maatschappelijke orde of tot de conventionele structuur ?

Het wezenlijk onderscheid tussen beide categorieën ligt hoofdzakelijk in het doel dat door het maatschappelijk optreden beoogd wordt. Voor de maatschappelijke orde is dit de noodzakelijkheid van wederaanpassing door het inprenten van begrip voor de fundamentele sociale waarden; voor de conventionele structuur integendeel is dit enkel een terugroepen tot de sociale tucht, die aan een welbepaalde sociaal-economische inrichting van de Staat inherent is, zonder dat evenwel de wederaanpassing van de delinquent aan de grondvereisten van het maatschappelijk leven, waartegen zijn handelswijze trouwens niet gericht is, zich opdringt.

Aan de hand van een dergelijk criterium zal men gemakkelijk begrijpen dat het schenden van sommige voorschriften van bijzondere strafwetten (en deze zijn vrij talrijk) wel degelijk de sociale wederaanpassing noodzakelijk maken.

Ten titel van voorbeeld kan men hier o.m. vermelden :

— Wet van 7 juli 1875, houdende de beteugeling van aanbidding of voorstel om bepaalde misdaden te plegen.

— Wet van 25 maart 1891, op het aanzetten tot het plegen van misdrijven en wanbedrijven;

— Wet van 24 oktober 1902 (gewijzigd door de wet van van 19 april 1963) op het spel.

— Sommige bepalingen van het K.B. d.d. 31 december 1930 op de verdovingsmiddelen (meer bepaald art. 23).

— Besluitwet van 14 november 1939 op de openbare dronkenschap (art. 8 voorziet zelfs in een bepaald geval een criminele straf); de bepalingen van de wet van 1 augustus 1899, gewijzigd door de wet van 15 april 1958, in verband met het besturen van een voertuig in staat van dronkenschap.

— Fiscaal bedrog (3).

Omgekeerd kan men ook in het strafwetboek verschillende bepalingen aanduiden die een louter conventioneel karakter hebben (4). Aldus blijkt dat de synthese der bijzondere strafwetten in het voorgestelde perspectief allereerst dient beperkt te worden tot de inbreuken met conventioneel karakter. Wanneer dan verder gesproken wordt over bijzondere strafwetten dient dit opgevat in de zin van bijzondere strafwetten, behorend tot de conventionele structuur.

II. De bijzondere strafwetten en art. 100 van het Strafwetboek.

Tijdens de besprekingen, die geleid hebben tot het strafwetboek van 1867 en meer in het bijzonder bij de behandeling van art. 100 S.W.B. is de verhouding tussen bijzonder strafrecht en bijzondere strafwetten onderzocht geworden en dit hoofdzakelijk in verband met de vraag in hoever de algemene beginselen van boek I op de bijzondere strafwetten toepasselijk moesten zijn. Hoewel tijdens die besprekingen het onderwerp bijna uitsluitend benaderd werd onder het oogpunt der al of niet toepasselijkheid op de bijzondere strafwetten van de regeling betreffende de verzachtende omstandigheden, blijkt nochtans dat de toenmalige wetgever reeds had ingezien dat er een kenmerkend onderscheid bestond tussen de bijzondere strafwetten en het bijzonder strafrecht.

Drie verschillende strekkingen traden dienaangaande op de voorgrond (5) :

1. Een eerste strekking was alle bepalingen van boek I S.W.B. zonder enig onderscheid toepasselijk te verklaren op de bijzondere strafwetten, teneinde aldus een zekere technische coherentie te brengen tussen al die verspreide teksten;

2. Een tweede strekking was dat een radicaal onderscheid moest gemaakt worden tussen de misdrijven voorzien in het strafwetboek en deze voorzien in de bijzondere strafwetten.

Het onderscheid tussen beide groepen werd door de toenmalige Minister van Justitie dhr Tesch als volgt beschreven :

« Il y a, Messieurs, deux espèces de faits tombant » sous l'application de la loi pénale : les uns sont » réputés punissables partout où il y a des notions » de morale; ce sont principalement les faits prévus » par le code pénal, faits que réprouve la conscience » universelle. Ainsi, voler, assassiner, sont des crimes » dans tous ces pays civilisés.

» Il est une autre catégorie de faits qui ne sont » point considérés comme crimes au point de vue de » la morale, du droit naturel, que la conscience publique n'envisage point comme délits, qui n'ont ce » caractère que dans la législation positive, qui ne » sont délits que parce que la loi les répute délits. »

Op basis van het zoëven gemaakt onderscheid oordeelde de Heer Tesch dat de algemene toepasselijkheid der regelen van Boek I S.W.B. en meer bepaald de regelen betreffende de verzachtende omstandigheden op de misdrijven behorend tot de tweede groep moest uitgesloten worden, omdat naar zijn oordeel die groep hoofdzakelijk de zogenaamde *louter materiële* inbreuken bevatte, waaraan geen moreel bestanddeel ten grondslag ligt en dat de verzachtende omstandigheden juist hun oorsprong vinden in de morele gesteldheid van de dader.

Die zienswijze is de logische gevolgtrekking uit de

klassieke opvatting over het zedelijk bestanddeel der misdrijven, dat bij de zogenaamde louter materiële inbreuken zou ontbreken. Recente studies in dit domein hebben aangetoond dat ieder door de wet als strafbare gedraging aangemerkt feit uiteraard berust op een zedelijk bestanddeel, nl. de schuld, die bestaat in het plegen van de door de wet verboden handeling zelf (schuld door wetsinbreuk) (6).

Het is dus niet juist te beweren dat de zogenaamde materiële inbreuken uit hun natuur zelf onverenigbaar zouden zijn met de idee van verzachtende omstandigheid.

De gevolgtrekkingen van de heer Tesch ten aanzien van de verzachtende omstandigheden, verbonden aan de beide groepen strafwetten, mogen thans als betwistbaar voorkomen. Dit neemt evenwel niet weg dat zijn inzicht in het wezenlijke verschil der beide groepen zelf waardevol is.

3. Ten slotte werd een derde voorstel gedaan dat nl. hierin bestond dat, na de voltooiing van de codificatie, in een bijzondere wet de algemene beginselen toepasselijk op al de bijzondere strafwetten zouden uitgewerkt worden.

De oplossing, die de wetgever van 1867 uiteindelijk aan het probleem heeft gegeven en uitgedrukt is in art. 100 S.W.B., belangt ons hier minder aan.

Belangrijk is, dat werd ingezien dat in het strafrecht twee wezenlijke verschillende groepen misdrijven voorhanden zijn, dat een wet met algemene draagwijdte noodzakelijk is voor de conventionele misdrijven en dat het ontbreken ervan tot incoherentie van de repressieve systemen der bijzondere strafwetten leiden moet.

Niettegenstaande het beginsel, vervat in art. 100 S.W.B. een verreichende betekenis schijnt te hebben, is dit nochtans niet het geval. Een zelfs oppervlakkige kennisname van de bijzondere strafwetten volstaat om in te zien dat in de meeste gevallen de algemene beginselen van het Boek I S.W.B. verlaten worden om plaats te maken voor specifieke regelen (b.v. in verband met herhaling, verbeurdverklaring... enz.)

Paradoxaal in dit opzicht is wel dat veelal juist de beginselen, die krachtens art. 100 S.W.B. normaal op de bijzondere wetten toepasselijk zouden moeten zijn, door eigen regelen vervangen zijn, en aldus aan de algemene draagkracht van Boek I S.W.B. onttrokken zijn, terwijl omgekeerd de regelen, die principieel slechts bij uitzondering op de bijzondere wetten kunnen toegepast worden (strafbare deelneming en verzachtende omstandigheden) in een overgroot aantal gevallen uitdrukkelijk door de bijzondere wet toepasselijk verklaard worden, zodat de uitzondering de regel is geworden en de regel de uitzondering.

III. Techniek der bijzondere strafwetten.

Naast het *wezenlijk* onderscheid tussen bijzonder strafrecht en bijzondere strafwetten (en mits inachtname van de reeds vroeger geformuleerde beperking) bestaan er ook *technische* verschillen.

Deze laatste zijn, naar mijn mening, hoofdzakelijk toe te schrijven aan twee factoren.

Enerzijds het gemis aan een toereikend geheel van beginselen met algemene draagwijdte, wat niet alleen voor de eigenlijke grondregelen geldt (zoals zoëven werd aangestipt) maar ook voor de procedureregels. Dit dwingt de wetgever ertoe in de teksten allerlei bepalingen in te lassen, die niet absoluut eigen zijn aan de behandelde materie, anderzijds de conventio-

nele aard van deze wetgevingen waarbij het strafrechtelijk aspect secundair is.

Daar ze hun ontstaan danken aan de meest verscheidene noden, nauw verbonden aan tijdsomstandigheden en een welbepaald gegeven sociaal-economische structuur, bestrijken de bijzondere strafwetten de meest uiteenlopende domeinen van het openbaar leven. Dit brengt onvermijdelijk met zich mede dat het initiatief en de zorg voor de redactie der teksten uitgaat van de verschillende ministeriële departementen, voor wie de eerste bekommernis de eigenlijke inhoud is der te reglementeren materie. De strafsanctie wordt er slechts aan toegevoegd als bijzondere vorm van rechtsbekrachtiging, zonder dat ze de wezenlijke rol van de eigenlijke straf, te weten het bevorderen der sociale wederaanpassing, te vervullen heeft. Dit is ten andere een logisch gevolg van het essentiële onderscheid dat wij vroeger gemaakt hebben tussen de beide groepen inbreuken.

Een eerste technisch verschil ten opzichte van het bijzonder strafrecht dat daaruit voortspruit, en waarin de secundaire rol van de straf duidelijk te merken valt, is te vinden in de *bestraffingstechnieken* (7). In het bijzonder strafrecht omschrijft de wet het strafbaar gestelde feit en voegt er dadelijk de toepasselijke straf aan toe; in de bijzondere strafwetten integendeel wordt een andere bestraffingstechniek aangewend. Deze is dubbel. Ofwel is het deze der zogenaamde blanco-strafwetten, t.i.z. dat een wet met meer algemene draagwijdte (en die soms geen strafbare feiten omschrijft) straffen voorziet die toepasselijk zullen zijn op reglementeringen door andere overheden te nemen binnen een bepaald domein en zonder dat vooraf is vast te stellen wat de juiste inhoud van de reglementerende beschikkingen zal zijn; ofwel integendeel zal de bijzondere strafwet zelf een reeks gedragingen strafbaar stellen om dan, in één of meer bepalingen, de toepasselijke straffen en veelal andere algemeen toepasselijke regelen van straftechniek te vermelden. In sommige gevallen zelfs vindt men beide technieken samen.

Een tweede technisch verschil bestaat hierin dat de regelen van eigenlijk strafrecht en proceduur samengaan, hetgeen in het bijzonder strafrecht uitzonderlijk is (8).

Deze technische verschillen, die weliswaar onvermijdelijk en zelfs noodzakelijk zijn, gelet op het volstrekt eigen karakter der conventionele inbreuken, moeten bijna fataal, bij gemis aan vaste grondslagen, leiden tot de incoherentie waarvan het geheel der bijzondere wetten thans een beeld geeft.

Men kan immers gemakkelijk begrijpen dat het opstellen van teksten over de meest uiteenlopende aangelegenheden, in verschillende departementen en zonder dat algemene regels bestaan, die de strafrechtelijke en procedurale techniek bepalen, noodzakelijkerwijze leiden moeten tot een louter empirische werkwijze alleen bezorgd om, in het eng perspectief van de onmiddellijk voorhanden zijnde regeling, een samenhangend en sluitend geheel te vormen, doch dat de rechtsonderhorige en de rechtsbeoefenaar, geroepen om tal van dergelijke regelen, opgesteld volgens de meest verschillende technieken, te assimileren of toe te passen, voor een bijna onmogelijke opgave stelt.

IV. Synthese der bijzondere strafwetten.

Uit wat voorafgaat kan men reeds opmaken dat, wanneer ik spreek van synthese der bijzondere straf-

wetten, hierdoor niet begrepen hoeft te worden een codificatie naar het model van het bijzondere strafrecht (Boek II S.W.B.).

Een dergelijk werk zou niet enkel onmogelijk zijn, doch bovendien zonder practisch nut (9). Dat de bijzondere strafwetten een moeilijk te hanteren geheel vormen spruit inderdaad niet voort uit hun omvang of diversiteit, maar uit de diversiteit der toegepaste technieken. Trouwens, zelfs het strafwetboek van 1867 kan men slechts, wat boek I betreft, een waarachtige codificatie noemen; de catalogus der misdrijven, die Boek II uitmaakt, is evenmin aan strenge systematische regels onderworpen en vormt, alles wel beschouwd, slechts een verzameling van teksten, die — althans naar de huidige normen beschouwd — niet op wetenschappelijk verantwoorde gronden zijn samengebracht.

Door synthese der bijzondere strafwetten dient derhalve begrepen te worden het samenbrengen in een geordend geheel van alle bepalingen, die niet specifiek eigen zijn aan de verschillende materies, en tot algemene basis kunnen dienen bij de toepassing van deze wetgevingen. De vraag is dus of, uit de analyse van de talloze verschillende teksten, kenmerken en technieken kunnen losgemaakt worden, die een algemene draagwijdte hebben of die zodanig zijn dat een veralgemeende toepassing ervan mogelijk en wenselijk is, zodat ze kunnen samengebracht worden in een *kaderwet* die ten aanzien van de bijzondere wetten dezelfde rol zou vervullen als Boek I S.W.B. t.o.v. het bijzonder strafrecht (Boek II). Evenwel met dien verstande dat daarin naast eigenlijke regelen van strafrecht ook regelen van proceduur zouden voorkomen.

Bij de aanvang van deze uiteenzetting heb ik reeds een eerste beperking gebracht aan het begrip «bijzondere strafwetten», door te preciseren dat het enkel gaat om deze der conventionele structuur. Thans wil ik daarbij een tweede beperking voegen, nl. deze: dat sommige bijzondere wetgevingen, zelfs van conventionele structuur, aan de toepassingsfeer der algemene beginselen moeten onttrokken worden. Dit is nl. het geval voor de misdrijven waarvan de kennisname behoort tot andere dan de gewone strafrechtsmachten, zoals o.m. de misdrijven voorzien door het Militair strafwetboek (wet 27 mei 1870), sommige inbreuken voorzien in het burgerlijk wetboek, de besluitwet op de schoolplicht (art. 10 Besluitwet 20.8.1957), en de wetgeving inzake douanen en accynzen die gebaseerd is op volstrekt eigen regelen.

Laat ons nu onderzoeken welke regelen in dergelijke kaderwet zouden kunnen opgenomen worden en welke de algemene beginselen zijn die aan de eenmaking zouden moeten ten grondslag liggen.

V. Fundamentele en technische regelen.

Bij de algemene beginselen van het strafrecht dienen twee reeksen regelen onderscheiden te worden. Een eerste reeks betreffende de schuld en verantwoordelijkheid, die ik de fundamentele regelen zou willen noemen, omdat zij onmiddellijk verband houden met de wijsgerige opvattingen die aan ons strafrecht ten grondslag liggen, nl. het indeterminisme; een tweede reeks van positieve aard, die ik technische regelen zou willen noemen (bv. herhaling, samenloop, verjaring, enz.).

A. Fundamentele regelen.

Deze bepalingen, die in Boek I S.W.B. niet op systematische wijze geordend zijn (er wordt slechts over

gesproken in verband met art. 70 en 71) en betrekking hebben op schuld en toerekenbaarheid en de gronden die de schuld opheffen, zijn uiteraard gemeen aan alle strafwetten tot welke groep ze ook mogen behoren. De grondslag van ieder misdrijf immers is de schuld, welke ook de schakering daarvan weze (nalatigheid, opzet, bijzonder opzet). Zelfs voor de zogenaamde conventionele misdrijven (ook formele misdrijven geheten), die men ten onrechte louter materiële misdrijven noemt. Voor deze laatste immers ligt de schuld in het plegen van de door de wet verboden handeling, zodat wanneer het bewijs geleverd is dat de verdachte geen schuld heeft (bv. wegens overmacht, onoverwinnelijke dwaling enz.) hij gerechtvaardigd is. Er bestaan derhalve geen zuiver materiële misdrijven, want bij de zogenaamde louter materiële misdrijven vereenzelvigt het moreel bestanddeel (de schuld) zich met de materiële handeling zelf (schuld door wetsinbreuk (10)).

Voor de wetten van conventionele structuur moet derhalve geen bijzonder regime geschapen te worden voor wat de strafrechtelijke verantwoordelijkheid betreft. Net als voor de misdrijven tegen de maatschappelijke orde bestaat ook hier het moreel bestanddeel in het *gemis aan rechtvaardiging*, zodat uiteraard ook de gronden van rechtvaardiging op deze wetten toepasselijk zijn. In verband met de verantwoordelijkheid zou ik nochtans even willen ingaan op twee punten, die voor de bijzondere strafwetten belangrijk zijn, nl. de strafrechtelijke verantwoordelijkheid voor feiten gepleegd in het kader der morele personen en de burgerlijke verantwoordelijkheid voor de geldboeten.

1. *Strafrechtelijke verantwoordelijkheid der morele personen.*

De bijzondere strafwetten, — en ik denk dan vooral aan de economische strafwetten, — vinden zeer dikwijls hun toepassing op activiteiten van morele personen. De regel « *societas delinquere non potest* » thans algemeen aanvaard, noopt ertoe de strafrechtelijke verantwoordelijkheid over te dragen op de fysische personen door wier bemiddeling deze morele personen handelen.

In sommige gevallen is het de wet zelf die de strafrechtelijk verantwoordelijke fysische persoon aanduidt, in andere gevallen weer niet (11). Meestal echter zullen de maatschappelijke organen strafrechtelijk verantwoordelijk zijn. Daar het orgaan in zekere mate de rechtspersoon zelf is en in geen geval zijn aangestelde, is de rechtspersoon niet burgerlijk verantwoordelijk op grond van art. 1384 B.W.

De strekking van sommige vrij recente bijzondere wetten (12) is van de rechtspersoon burgerlijk aansprakelijk te stellen voor de geldelijke gevolgen der veroordelingen opgelopen door de organen en o.m. voor de geldboeten. Deze verantwoordelijkheid wordt vastgeknoopt niet aan art. 1384 B.W., maar aan art. 1382 B.W. (13). Welnu, art. 1382 B.W. betreft de *rechtstreekse* verantwoordelijkheid wegens onrechtmatige daad. Wanneer de onrechtmatige daad, zoals in onderhavig geval niets anders is dan een misdrijf en de rechtspersoon uit dien hoofde voor een strafrechtbank gedaagd wordt, dan staat de rechtspersoon terecht, niet als verantwoordelijk voor andermans daden (art. 1384 B.W.) doch voor zijn eigen daden (art. 1382 B.W.) en dus als verdachte (14).

De techniek van deze wetten laat dus toe, zonder te raken aan de regel « *societas delinquere non potest* »

de rechtspersoon zelf in de strafvervolgingen te betreffen.

Hoewel de wet hier spreekt van een burgerlijke verantwoordelijkheid, lijkt het mij hier in werkelijkheid te gaan om een strafrechtelijke verantwoordelijkheid.

In het belang van een doeltreffende beteugeling der misdrijven, bedreven in het kader van morele personen, meen ik dat deze techniek zou dienen te worden veralgemeend (15).

2. *Burgerlijke verantwoordelijkheid.*

Talrijk zijn de bijzondere wetten die de burgerlijke verantwoordelijkheid op grond van art. 1384 B.W. uitbreiden tot de *geldboeten* (16). Hoewel deze uitbreiding moeilijk te verantwoorden zou zijn voor misdrijven tegen de maatschappelijke orde waarvan de oorsprong dient gezocht in het gemis aan sociaal besef van de overtreder zelf, is ze wel te verdedigen voor misdrijven tegen de conventionele structuur, omdat de burgerlijk verantwoordelijke, door het passende toezicht en de nodige onderrichting gemakkelijker de inbreuk door zijn aangestelde gepleegd, kon voorkomen (17).

Het systeem dat uit de verschillende bijzondere wetten naar voren treedt mist echter eenvormigheid. Sommige wetten voorzien de burgerlijke verantwoordelijkheid voor de boeten, andere niet, zonder dat men de reden van dit onderscheid kan gissen. In sommige gevallen blijft de burgerlijke verantwoordelijkheid beperkt tot de personen vermeld in art. 1384 B.W., in andere gevallen wordt ze uitgebreid of ingekort (18).

B. *Technische regelen.*

In dit domein zijn de afwijkingen talrijk. Er zijn evenwel verschillende bijzondere wetten met meer algemene draagwijdte, die als grondslag en vertrekpunt voor een synthese dienstig zijn.

1. *De straffen.*

Handelend over het technisch aspect der bijzondere wetten hebben wij reeds aangetoond dat de functie der straf bij inbreuken van conventionele aard secundair is en dat de bestraffingstechnieken verschillend zijn van deze van het bijzonder strafrecht. Uit de betekenis en de rol der straf bij de conventionele inbreuken mag naar mijn oordeel aangenomen worden dat de straffarieven niet hoeven gesteld te worden voor de misdrijven afzonderlijk; doch volgens groepen van misdrijven van dezelfde aard, d.w.z. dat in een algemene bepaling strafscales zouden dienen worden aangegeven geldend voor bepaalde categorieën misdrijven. De grondslag voor de indeling in categorieën zou hoofdzakelijk de *aard* van het misdrijf moeten zijn en slechts in bijkomende orde het strafquantum. De zuiver quantitatieve opvatting der straf heeft thans bij de bijzondere wetgeving reeds iedere betekenis verloren, vermits de gevolgen daaraan verbonden in het klassiek strafrecht, o.m. het bepalen der bevoegdheid, practisch onbestaand zijn.

Men stelt inderdaad vast dat :

1° Sommige bijzondere wetten straffen voorzien schommelend tussen een minimum dat een politiestraf is, en een maximum dat een correctionele straf is (bv. Wet van 1.8.1899, gewijzigd door de wet van 15.4.1958 op het verkeer; wet van 1.2.1844, op de wegeis);

2° Gelijkaardige inbreuken die door de wet straf-

baar worden gesteld, de ene met politiestraffen de andere met correctionele straffen zonder dat men enige reden ziet voor deze verschillende penaltiteiten;

3° De straf niet als enig criterium dient voor de bepaling van de bevoegdheid. Deze wordt inderdaad bepaald, dan eens door de aard der straf, dan weer eens door art. 138bis van het Wetboek van Strafvordering, tenslotte soms door een uitdrukkelijke bepaling van de bijzondere wet zelf (19).

Binnen het kader der conventionele wetten zelf dient derhalve het onderscheid tussen overtreding en wanbedrijf te worden opgeheven.

Ik wil daaruit echter niet besluiten dat slechts één enkel strafschaal zou mogen bestaan voor al de bijzondere wetten. Inderdaad, al zijn zij wezenlijk van dezelfde aard, toch bestaat er noodzakelijkerwijze en als gevolg van grote diversiteit een gradueel verschil, dat men slechts in het quantum der straf kan uitdrukken.

De bijzondere wetten zouden derhalve dienen ingedeeld te worden in categorieën volgens de functie die zij te vervullen hebben en, binnen elke categorie, volgens hun gradueel verschil. Ze zouden gegroepeerd kunnen worden in o.m. (ten titel van voorbeeld) :

(1). *Economische wetgeving.*

Daarin zouden begrepen zijn alle wetten en besluiten in verband met de eerlijkheid in de handelsverrichtingen, de ravitaillering, de economische structuur... enz.

(2). *Sociale wetgeving.*

Daarin zouden begrepen zijn alle wetten en besluiten in verband met de arbeidsovereenkomsten, sociale zekerheid, pensioenen, enz.

(3). *Arbeidsbescherming.*

Daarin zouden begrepen zijn alle wetten en besluiten in verband met de arbeidsveiligheid, de ongezone en hinderlijke inrichtingen... enz.

(4). *Fiscale wetgeving.*

Daarin zouden begrepen zijn de strafbepalingen van conventionele aard voorkomend in de fiscale wetgeving (met uitzondering van de wetten inzake doelen en accijnzen (20).

(5). *Verkeerswetgeving.*

Daarin zouden begrepen zijn de wetten en reglementen betreffende wegverkeer, luchtvaart, scheepvaart, verplichte aansprakelijkheidsverzekering, vervoer van personen, vervoer van zaken, enz.

(6). *Landelijk recht.*

Daarin zouden begrepen zijn, naast het landelijk-boswetboek, de wetten en besluiten in verband met jacht, visvangst, vogelvangst, enz.

(7). *Openbare gezondheid.*

Daarin zouden begrepen zijn de wetten en besluiten in verband met de uitoefening van de geneeskunde, de handel en de bereiding van pharmaceutische producten, enz.

Aan de vooraf bepaalde categorieën zouden dan

algemeen geldende strafscales kunnen gekoppeld worden, zodat het zou volstaan na te gaan tot welke categorie een bepaalde inbreuk behoort om onmiddellijk de toepasselijke straf te kunnen bepalen.

Daar in het voorgestelde systeem het onderscheid tussen overtreding en wanbedrijf, zoals het door art. 25, 28 en 38 S.W.B. op quantitative wijze bepaald wordt, verdwijnt, zou in de strafscales het tarief der geldboeten onmiddellijk kunnen aangepast worden aan de actuele waarde der munt, zodat het regime der opdecimes, voorzien bij de wet van 5 maart 1952, zou opgeheven worden voor alle bijzondere wetten, waarop de kaderwet zou toepasselijk zijn (21).

Een einde zou ook dienen gesteld te worden aan de ingewikkelde tarifieringen (v.b. art. 154 Boswetboek) en de geldboeten uitgedrukt in florijnen (22).

2. *Bijkomende straffen.*

a) *Verbeurdverklaring.*

In principe is de bijzondere verbeurdverklaring *als straf* (art. 42-43 S.W.B.) toepaselijk op alle wanbedrijven (art. 100 S.W.B.). Aan dit beginsel worden, met betrekking op de bijzondere strafwetten, twee belangrijke beperkingen gebracht.

Vooreerst neemt men aan dat de bijzondere verbeurdverklaring niet toepasselijk is op de zogenaamde loutere materiële inbreuken (23), behoudens in de gevallen waarin de bijzondere strafwet het uitdrukkelijk voorschrijft. Deze zienswijze vindt haar oorsprong in de opvatting dat de zogenaamde loutere materiële inbreuken zouden bestaan, los van ieder moreel bestanddeel, hetgeen, zoals we vroeger hebben aangestipt, onjuist is.

Door deze beperking wordt omzeggens gans het domein der bijzondere strafwetten, die grotendeels ofwel zuiver formele wanbedrijven, ofwel overtredingen zijn, uit het toepasingsveld van art. 42-43 S.W.B. uitgesloten.

Een tweede beperking is dat telkens de bijzondere strafwet een eigen regeling omtrent de verbeurdverklaring inhoudt, zonder daarnaast te vermelden dat de art. 42-43 S.W.B. toch toepasselijk blijven, dit niet het geval is (art. 100 S.W.B.).

Opvallend is echter dat de afwijkende regelingen gewoonlijk een verbeurdverklaring voorzien, die een andere juridische grondslag heeft (veiligheidsredenen of herstel der schade), zodat men niet goed inziet waarom naast deze afwijkende regelingen, het gemeen recht niet zou kunnen toepasselijk zijn, te meer daar de zogenaamde formele wanbedrijven niet louter materieel zijn en dus wel degelijk verenigbaar met de idee zelf van verbeurdverklaring als straf. Het bewijs daarvan kan men ten andere vinden in de talrijke gevallen waarin de wet de verbeurdverklaring als straf voorziet, zelfs voor zuiver formele inbreuken.

Er bestaat dus geen principieel bezwaar om de bepalingen van verbeurdverklaring, toepasselijk te maken op de bijzondere strafwetten.

Voor sommige categorieën misdrijven zou het zelfs aangewezen zijn een tweede vorm van verbeurdverklaring als straf te voorzien, nl. de verbeurdverklaring der onrechtmatig verwezenlijkte winst (24).

De verbeurdverklaring *om veiligheidsredenen* die in talrijke bijzondere strafwetten voorkomt, is een maatregel waarvoor in de wet zelf geen algemeen geldende grondslagen te vinden zijn. Indien men derhalve deze vorm van verbeurdverklaring een alge-

mene draagwijdte wil toekennen, ligt de moeilijkheid hoofdzakelijk in het vinden van een objectief criterium. Het aan de rechter overlaten te oordelen of er al dan niet redenen zijn om de verbeurdverklaring om veiligheidsredenen uit te spreken lijkt niet wenselijk, omdat daar noodzakelijkerwijze een zekere willekeur moet ontstaan, waardoor alleen rechtsonzekerheid kan geschapen worden (25). In de verschillende teksten die een dergelijke maatregel voorschrijven kan nochtans een dominerend kenmerk teruggevonden worden, nl. dat de maatregel voorzien wordt telkens het gaat om voorwerpen waarvan het vervaardigen, het bezit, het verhandelen, het gebruik, enz., door een *wet* of *besluit* verboden is.

Zou men dan niet als algemene regel voor de verbeurdverklaring om veiligheidsredenen dit criterium kunnen aanwenden?

Naast het vaststellen van een objectief criterium in dit domein, zouden ook gemakkelijk enkele bepalingen kunnen voorzien worden waarin de rechtspleging ter zake zou geregeld worden en nl. voor de gevallen waar deze vorm van verbeurdverklaring zich opdringt, maar de verdachte niet vervolgd wordt, hetzij hij onbekend is, hetzij vervolgingen niet opportuun lijken, enz., of zelfs vrijgesproken wordt (26).

De tussenkomst van de rechter zou alleszins verplichtend moeten zijn; in het eerste geval zou men b.v. de raadkamer bevoegdheid kunnen verlenen, in het tweede geval de rechtbank die van de grond der zaak kennis heeft genomen.

Ten slotte zou ook de bestemming der aldus verbeurdverklaarde zaken kunnen geregeld worden al naar gelang ze al of niet voor een geoorloofd doel kunnen aangewend worden (27).

De verbeurdverklaring als *vorm van herstel* ten slotte is een maatregel van meer specifieke aard, die slechts in een beperkt aantal gevallen voorkomt (28).

Indien men het nodig zou achten deze vorm te behouden, dan lijkt het niet onmogelijk de modaliteiten ervan in een algemene bepaling samen te brengen met verwijzing naar de groep misdrijven waarop ze van toepassing zou zijn.

b) *Ontzetting uit bepaalde rechten, verbod een beroep uit te oefenen, sluiting van bedrijf, enz.* (29).

Deze sancties zijn van tweeërlei aard: sommige zijn *straffen*, andere *administratieve maatregelen*. De criteria om hun aard te bepalen zijn niet steeds duidelijk. Wij zijn echter geneigd aan te nemen dat het onderscheid moet gemaakt worden naar het volgende criterium: zijn *straffen* de ontzettingen voorzien in de wet of het besluit, die het feit zelf, naar aanleiding waarvan de veroordeling wordt uitgesproken, strafbaar stelt en als een rechtstreeks gevolg eruit voortvloeien (30). Zijn *administratieve maatregelen* de onbekwaamheden die voortvloeien uit een andere tekst, als een onrechtstreeks en verwijderd gevolg van een veroordeling.

De maatregelen zelf, die als een werkelijke straf dienen beschouwd te worden, zijn van de meest uiteenlopende aard, zodat ze moeilijk los te maken zijn van de materie waarop ze specifiek betrekking hebben. In een algemene bepaling zou men hoogstens een opsomming ervan kunnen geven en hun *toepassingsmodaliteiten* omschrijven, doch aan de bijzondere wet zelf zou de zorg moeten overgelaten worden om te beslissen welke bijkomende strafmaatregel van deze opsomming zal toegepast worden. Een alge-

mene regel omtrent de toepassingsvoorwaarden onderstelt evenwel:

(1). de modaliteiten van oplegging, nl.:

— de vereisten in verband met een minimum, wat betreft de opgelegde hoofdstaf, eventueel de vereiste van staat van herhaling;

— de aanduiding der gevallen waarin ze facultatief of verplichtend zullen zijn;

— de duur.

(2). de modaliteiten van uitvoering.

Deze moeten zodanig zijn dat een effectieve controle mogelijk gemaakt wordt. Daarom is het nuttig dat de maatregel slechts zou ingaan na betekening ervan door het Openbaar Ministerie aan belanghebbende langs de politie van zijn woonplaats om en onder verplichting voor deze laatste om in geval van woonstverandering de politie van de nieuwe woonplaats erover in te lichten.

(3). Sancties voor de niet-naleving van de maatregel.

3. *De modaliteiten der straftoemeting.*

Er werd reeds herhaalde malen aangestipt dat de functie der straf bij conventionele misdrijven anders is dan bij de misdrijven tegen de maatschappelijke orde en nl. niet de wederaanpassing van de delinkwent beoogt, doch enkel het terugroepen tot de sociale tucht. Het is derhalve duidelijk dat dit onverenigbaar is met de idee van b.v. probationstelsel. De voorwaardelijke veroordeling integendeel is aanneembaar, omdat ook in het domein der conventionele regelen het louter feit der veroordeling als dusdanig kan volstaan om de overtreders tot de orde terug te roepen. Dit geldt zowel de hoofdstraffen als de bijkomende straffen (31).

De principes die aan de basis liggen van de wet van 31 mei 1888, gewijzigd door de wet van 14 november 1947, kunnen behouden blijven, mits zij evenwel aangepast worden aan de eigen aard der conventionele wetgeving. Deze aanpassingen zouden naar mijn mening volgende punten moeten betreffen:

a) Een vroegere veroordeling wegens misdrijf tegen de maatschappelijke orde, ongeacht de duur ervan, mag geen hinderpaal zijn om te genieten van de voorwaardelijkheid voor inbreuken van conventionele aard;

b) Binnen het raam der conventionele wetten zelf mag een vroegere veroordeling in principe geen hinderpaal zijn om te genieten van de voorwaardelijkheid voor inbreuken behorend tot een andere groep;

c) De termijn van schorsing moet kort zijn;

d) De intrekking der voorwaarde mag slechts geschieden in geval van nieuwe veroordeling wegens inbreuk op een bepaling behorend tot dezelfde groep als deze die aanleiding gaf tot de voorwaardelijke veroordeling (32).

4. *Herhaling.*

Volgens de huidige techniek is theoretisch art. 56 S.W.B. toepasselijk (art. 100 S.W.B.). De rechtsleer en sommige rechtspraak schijnen nochtans aan te nemen dat art. 56 S.W.B. enkel van toepassing is voor zover het gaat om twee misdrijven voorzien in boek II S.W.B. of twee misdrijven betugeld door bijzondere wetten, zodat een vroegere veroordeling op grond van

een bepaling van het bijzonder strafrecht geen grondslag zou kunnen zijn voor herhaling, indien het nieuwe misdrijf bestaat in een inbreuk op een bijzondere strafwet (33).

Practisch heeft dit nochtans weinig betekenis omdat de herhaling voor overtreding na overtreding niet in algemene regel voorzien is, een veroordeling tot een gevangenisstraf van één jaar wegens inbreuk op een bijzondere wet tot de grote zeldzaamheden behoort, en tenslotte de bijzondere wetten meestal een eigen afwijkende regeling inzake herhaling inhouden.

Dit laatste verschijnsel ligt helemaal in de lijn van de functie, die de straf terzake van conventionele misdrijven te vervullen heeft en, zoals hierboven werd aangestipt, radicaal verschilt van het klassieke en wezenlijke doel der straf.

Een eigen techniek, los van het systeem van Boek I S.W.B. dringt zich voor de bijzondere wetten op voor wat betreft de herhaling.

Deze techniek vindt men reeds in talrijke van deze wetten en de dominerende principes ervan laten zich samenvatten als volgt:

1. herhaling bestaat van inbreuk tot inbreuk, ongeacht de voor de vroegere inbreuk opgelegde straf;

2. ze is in meerdere gevallen progressief;

3. de termijn binnen dewelke ze speelt is betrekkelijk kort (één of hoogstens twee jaar).

Op grond van deze beginselen kan een voor de bijzondere wetten eigen systeem van herhaling opgebouwd worden dat men kan opvatten als *louter specifiek*, t.t.z. dat de nieuwe inbreuk identiek moet zijn aan die van het strafrechtelijk antecedent, *specifiek*, t.t.z. dat de tweede inbreuk onder dezelfde strafwet zou vallen als de eerste, ten slotte *generiek*, t.t.z. dat slechts zou vereist worden dat de nieuwe inbreuk tot dezelfde groep zou behoren als de voorgaande.

5. Strafbare deelneming.

Bij de redactie van Boek I S.W.B. werden de overtredingen en de wanbedrijven, omschreven in de bijzondere strafwetten, uit het toepassingsveld der regelen betreffende de strafbare deelneming gesloten (art. 66 - 67 en 100 S.W.B.). Dit houdt opnieuw verband met de opvatting dat de overtredingen en een aanzienlijk deel der wanbedrijven voorzien door bijzondere wetten een louter materieel karakter zouden hebben en dus uiteraard onverenigbaar zouden zijn met de idee van bewuste en gewilde deelneming (34).

De wetgever heeft dan ook verkozen hoofdstuk 7 van Boek I S.W.B., behoudens andersluidende bepaling van de wet, niet toepasselijk te maken op de bijzondere strafwetten. De kritiek van deze opvattingen werd reeds vroeger gemaakt; hieruit blijkt dat er geen principiële bezwaren bestaan om de toepassings sfeer van de regelen der strafbare deelneming uit te breiden tot de bijzondere strafwetten (35).

Talrijk zijn trouwens de gevallen waarin de wet uitdrukkelijk en in afwijking van het algemeen beginsel van art. 100 S.W.B., de toepasselijkheid van de art. 66 - 67 S.W.B. voorziet.

6. Opsporing en vaststelling der misdrijven.

a) Ambtenaren met de opsporing belast.

In dit domein heerst er een bijna niet te ontwarren complexiteit. De uiteenlopende aard der aangelegenheden waarop de wetgevende activiteit gericht is en het meestal zeer technisch karakter ervan brengen

de noodzakelijkheid mede gespecialiseerde ambtenaren aan te duiden in het bijzonder belast met de opsporing en vaststelling der misdrijven. In de mate waarin de bijzondere wetten in aantal toenemen groeit ook de lijst van de opsporingsambtenaren. Veelal ook verschilt hun rechtspositie: de enen zijn officieren van gerechtelijke politie, anderen niet (36). Om hierin eenheid te brengen zouden volgende maatregelen kunnen getroffen worden:

(1). Vooreerst zouden in een algemene bepaling alle opsporingsambtenaren dienen te worden opgesomd (opsomming die uiteraard regelmatig zou dienen aangevuld te worden) met aanduiding van de materies waarin zij bevoegd zijn.

(2). Hun rechtspositie zou op eenvormige wijze moeten bepaald zijn, alsmede hun positie t.o.v. officieren van gerechtelijke politie met algemene bevoegdheid.

b) Bewijskracht der vaststellingen.

Op dit punt bestaat thans een driedubbel systeem (37), nl. bewijskracht van het P.V. tot inschrijving wegens valsheid (uitzonderlijk), bewijskracht van het P.V. tot tegenbewijs (38), P.V. van loutere inlichtingen.

Voor de conventionele misdrijven is er een merkbare tendenz om aan het P.V. van vaststellingen bewijskracht toe te kennen tot het tegenbewijs. Indien men een dergelijk systeem handhaaft en wil veralgemenen, dient er nochtans voor gezorgd dat de rechtsonderhorige in staat zou gesteld worden dit tegenbewijs te leveren. Er moet derhalve voor de grotere bewijskracht van het proces-verbaal een tegenhanger bestaan met het oog op de vrijwaring van de rechten van de verdediging, nl. de verplichte mededeling van het proces-verbaal van vaststellingen aan de overtreder, dit binnen een bepaalde termijn, opdat de rechtsonderhorige in staat zou gesteld worden op doelmatige wijze van zijn recht tot tegenbewijs gebruik te maken. Deze verplichting bestaat in sommige wetten, soms met vermelding dat de mededeling dient te geschieden binnen een bepaalde termijn (die fel varieert), soms niet (39).

Het lijkt nochtans essentieel dat de verplichting tot mededeling zou vereist worden en dat de termijn eenvormig en kort zou zijn.

c) Middelen tot opsporing.

Hoofdzakelijk in het domein der economische en sociale wetgevingen komen regelmatig teksten voor waarin aan ambtenaren aan wie de vaststelling der misdrijven wordt opgedragen, bijzondere middelen voor de opsporing verleend worden. De voornaamste hiervan zijn: het zich doen overleggen van bescheiden (40), het kosteloos nemen van stalen (41), en de bevoegdheid tot het betreden van werkplaatsen (42), ja zelfs van een particuliere woning, zonder dat de gewone ter zake geldende voorschriften dienen in acht genomen te worden (43). Het systeem desbetreffend uitgewerkt in de besluit-wet van 22 januari 1945 op de ravitallering zou wellicht als basis kunnen dienen voor een eenmaking en het misdrijf van dienstbelemmering (44) als bijzondere vorm van sanctie zou in dit verband kunnen veralgemeend worden.

7. Verjaring.

a) Verjaring der openbare vordering.

Talrijk zijn ook hier de uitzonderingen op de regelen

gesteld in de art. 21 tot 28 der wet van 17 april 1878, gewijzigd door de wet van 30 mei 1961.

Eenvormigheid is hier alleszins wenselijk en als beginsel mag vooropgezet worden dat de verjarings-termijnen kort moeten zijn.

Gelet op de speciale functie van de straf bij conventionele misdrijven, waarvan de sociale stoornis, die zij teweeg brengen, vlug uit het geheugen — zelfs van de overtreder — gewist wordt, dwingt tot een snelle beteugeling.

Straffen als verbeurdverklaring van onrechtmatige winst, sluiting van bedrijf enz. hebben slechts zin wanneer ze opgelegd worden korte tijd na het plegen van het misdrijf.

b) Verjaring der straf.

De verjaring der strafuitvoering is thans gebonden aan de driedelige indeling der misdrijven (art. 92-93 S.W.B.). Indien men een systeem opbouwt waaruit deze indeling geweerd wordt, dan is het vanzelfsprekend ook nodig een bijzondere regeling op dit punt te voorzien, wat geen bijzondere moeilijkheid kan teweegbrengen.

8. Minnelijke schikking.

De klassieke indeling der misdrijven ligt ook aan de basis van de transactionele rechtspleging, zoals ze is ingericht door de art. 166 en 180 van het Wetboek van Strafvordering.

Men heeft terecht laten opmerken ⁽⁴⁵⁾ dat het systeem van art. 180 Wetboek van Strafvordering, dat het regime der minnelijke schikking regelt voor misdrijven behorend tot de bevoegdheid van de Procureur des Konings, al te beperkte toepassingsmogelijkheden biedt in het domein der conventionele wetten, die in vele gevallen strafbaar gesteld zijn met hogere straffen dan één of drie maanden hoofdgevangenisstraf. Daarbij komt nog dat art. 180 Wetboek van Strafvorderingen geen onderscheid maakt tussen de conventionele misdrijven en de misdrijven tegen de maatschappelijke orde. Dit heeft voor gevolg dat voor een inbreuk op de eerste groep (waarvan het strafminimum hoger ligt dan één maand gevangenisstraf) het voorstellen van een minnelijke schikking dikwijls onmogelijk zal zijn wegens een vroegere niet voorwaardelijke veroordeling tot hoofdgevangenisstraf wegens een misdrijf dat behoort tot de tweede groep.

Aan deze onlogische toestand zou gemakkelijk kunnen een einde gesteld worden, indien men door een afzonderlijke bepaling de transactionele procedure voor conventionele misdrijven zou regelen, en wel in deze zin dat :

a) Voor deze misdrijven de minnelijke schikking steeds mogelijk zou zijn, ongeacht de door de wet gestelde straf;

b) de strafrechtelijke precedenten wegens misdrijven tegen de maatschappelijke orde geen hinderpaal zouden zijn voor haar toepassing ⁽⁴⁶⁾.

Wel zou men kunnen overwegen of geen beperkingen aan de algemene toepasselijkheid moeten gebracht worden, hetzij voor het geval de overtreder korte tijd voordien reeds werd veroordeeld wegens eenzelfde inbreuk, hetzij binnen een bepaalde tijdspanne, die aan de inbreuk voorafging, een zeker aantal minnelijke schikkingen heeft opgelopen voor dezelfde of gelijkaardige inbreuken.

9. Bevoegdheid.

Wij hebben reeds aangestipt dat thans de bevoegd-

heid der rechtbanken met betrekking op de bijzondere wetten op een driedubbele wijze bepaald wordt, nl. door de straf (correctionele of politiestraf) door art. 138 bis Wetboek van Strafvordering, en tenslotte door een uitdrukkelijke bevoegdheidsregeling door de bijzondere wet zelf ⁽⁴⁷⁾.

Dit systeem dat niet alleen ingewikkeld is maar waarvan men bovendien de redenen niet duidelijk inziet, zou reeds gedeeltelijk vervallen, indien men de indeling der conventionele misdrijven volgens het criterium der straf (naar klassieke normen) verlaat.

Wanneer men de wezenlijke aard van deze misdrijven en de functie, die de straf erbij vervult, nl. handhaving van de sociale tucht, beschouwt, is men geneigd de politierechtbanken voor de kennisneming van deze misdrijven bevoegdheid te verlenen.

De huidige inrichting der politierechtbanken en vooral der politieparketten maakt zoiets echter ondenkbaar, rekening gehouden met de omvang van de materie. Daarbij komt dat het juridisch aspect van vele bijzondere wetten soms zeer kiese problemen stelt, waarvan het onderzoek in het informatief stadium toch bezwaarlijk kan overgelaten worden aan de ambtenaren van het Openbaar Ministerie die, vooral in de landelijke kantons, niet over de daartoe vereiste juridische voorbereiding beschikken.

Een schifting lijkt derhalve alleszins noodzakelijk. Het is echter niet eenvoudig hiervoor een verantwoord criterium te vinden. Wat alleszins dient vermeden te worden is dat, zoals nu het geval, sommige inbreuken op een bepaalde wet tot de bevoegdheid der correctionele rechtbank behoren, terwijl andere inbreuken, voorzien door dezelfde wet, tot de bevoegdheid behoren der politierechtbank. Een dergelijk systeem kan alleen tot vergissingen en verwikkelingen leiden.

Aan de bevoegdheid van de politierechtbanken zouden kunnen opgedragen worden de inbreuken behorend tot de categorieën van het verkeer en van het landelijk recht, desgevallend ook een gedeelte der inbreuken (ik denk b.v. aan alles wat behoort tot de inspectie der eetwaren, de eerlijkheid in de handelsverrichtingen) behorend tot de categorie der economische misdrijven.

De andere categorieën zouden echter behoren tot de bevoegdheid der correctionele rechtbank. Opdat hier echter de beteugeling tussen misdrijven tegen de maatschappelijke orde en conventionele misdrijven zou kunnen onderscheiden worden, zou enkel aan een bijzondere kamer met alleensprekend rechter die bevoegdheid mogen verleend worden.

Uitzonderingen aan deze regel zouden echter moeten voorzien worden in geval van hoger beroep tegen vonnissen der politierechtbank en samenhang tussen conventionele en andere misdrijven.

* * *

Deze enkele beschouwingen zijn alleen bedoeld als een inleiding tot de zeer verscheidene aspecten van het probleem der eenmaking der bijzondere strafwetten.

Slechts die aspecten werden aangeraakt waarvan de gemeenschappelijke kenmerken, die doorheen de veelvuldige en wisselende verschijningsvormen, in de bijzondere wetten naar voren treden, als grondslagen zouden kunnen dienen voor het ontwerpen van een synthese.

J. D'HAENENS,
Substituut-Procureur des Konings
te Gent.

(1) L. Cornil, Le droit pénal et la procédure pénale après la tourmente. Les Nouvelles, Procédure pénale, Dl. I-1, blz. 87.
 (2) L. Cornil, Propos sur le droit criminel, Rev. de droit pénal, 1946/1947, blz. 24. - Zie ook: H. Bekaert, Maatschappelijke orde en conventionele structuur, R.W., 1947/1948, blz. 1-22.

(3) P. E. Trousse, Les sanctions pénales du droit fiscal, Rev. de droit pénal, 1963/1963, blz. 286-287 en 290-291.

(4) Bv. art. 361 strafwbt. en een groot deel der overtredingen (Boek II, Titel X Strafwbt.).

(5) J. Nypels, Législation criminelle de la Belgique, Dl. I, II comm. IV, nr. 106.

(6) R. Legros, L'élément moral dans les infractions, nrs. 255 en vv.; - Alg. Pract. Rechtsverzameling, Tw. Opzet, nrs. 17 en 19.

(7) J. Rubbrecht, Inleiding tot het Belgisch Strafrecht, blz. 42-43.

(8) Art. 386bis Strafwbt., gewijzigd door art. 2 der wet van 28 juli 1962 geeft daarvan een voorbeeld.

(9) Een coördinatie der verschillende teksten zou nochtans nuttig zijn.

(10) cfr. noot 6.

(11) P. E. Trousse, Droit pénal, Les Nouvelles, nrs. 3818-3821.

(12) bv. art. 18 § 1 der wet van 1 juli 1956 op de verplichte aansprakelijkheidsverzekering; - art. 20 der wet van 27 mei 1960 op de bescherming tegen het economisch machts-misbruik.

(13) P. E. Trousse, Droit pénal, Les Nouvelles, nrs. 3835-3837.

(14) H. Mazeaud et A. Tunc, Traité théorique et pratique de la responsabilité civile (5e Ed.), Dl. III, nr. 2039:

« Il faut en conclure que les personnes morales, lorsque l'agent qui a commis la faute est leur organe sans être leur préposé, ne peuvent habituellement pas être citées devant la juridiction répressive. On leur reproche alors en effet une faute personnelle, et les fautes commises par les personnes morales ne sont pas normalement des infractions. »

- Zie ook: Verbr. 16 december 1949, Journ. Tribunaux, blz. 149 en vv., met conclusie van dhr. Eerste advocaat-generaal Hayoit de Termicourt en noot Cyr. Cambier.

(15) L. Cappuyns, Les infractions économiques, Rev. de droit pénal, 1959-1960, blz. 581.

(16) Over de juridische betekenis ervan, zie: G. Vidal et J. Magnol, Cours de droit criminel (Ed. 1949), Dl. I, nr. 560 noot 2.

(17) Zie nochtans J. Rubbrecht, Inleiding tot het Belgisch strafrecht, blz. 194-195. - De auteur is van oordeel dat de burgerlijke verantwoordelijkheid voor de geldboeten slechts kan verantwoord worden voor misdrijven, die, wegens hun aard, gewoonlijk een voordeel opleveren voor een andere dan de dader zelf, doch niet voor misdrijven, die uiteraard een dergelijk voordeel niet kunnen opleveren (bv. verkeers-inbreuken).

(18) bv. Besl.wet 24 februari 1947, art. 5 in fine; - wet 25 februari 1913, art. 3. Niettegenstaande voornoemde wetten slechts correctie worden voorzien, wordt uitdrukkelijk aan de politierechter de kennisneming der misdrijven in deze wetten omschreven opgedragen.

(19) P. E. Trousse, Les sanctions pénales du droit fiscal, Rev. de droit pénal, 1962/1963, blz. 291. - De auteur is van oordeel dat de materiële inbreuken voorzien door de fiscale wetten eerder door administratieve dan door strafrechtelijke sancties zouden moeten beteugeld worden, mits evenwel een verhaal van de belastingplichtige bij de rechtbanken.

(20) M. Van Balberghe, De wet van 5 maart 1952 betreffende de opdeclemes op de strafrechtelijke geldboeten, R.W., 1951/1952, blz. 1441 en vv. In deze studie vindt men een overzicht van de bijzondere wetgevingen waarvan de straffen niet verhoogd worden met opdeclemes.

(21) Wet van 12 maart 1818 art. 18; - Wet van 30 december 1832 art. 1.

(22) P. E. Trousse, Droit pénal, Les Nouvelles, nrs. 853 en 855.

(23) L. Cappuyns, Les infractions économiques, Rev. de droit pénal, 1959/1960, blz. 579; - Besl.wet 22 januari 1945, art. 9 § 3; - Wet 20 juli 1962, art. 6 (zelfde systeem, doch met een variante); - Vgl. P. E. Trousse, Droit pénal, Les Nouvelles, nr. 938 (verbeurdverklaring der tegenwaarde).

(24) P. E. Trousse, Droit pénal, Les Nouvelles, nr. 961.

(25) Vgl. wet van 11 april 1936, art. 3 over de verbeurdverklaring van obscene publicaties.

(26) bv. wet van 8 juli 1935 art. 23 § 7.

(27) J. M. Poupart, Du caractère mixte de certaines décisions prononcées par les juridictions répressives, Rev. de droit pénal, 1952/1953, blz. 531-532.

Behoudens de wetgeving inzake Douanen en Accijnzen, die wij buiten het domein der louter conventionele regelen hebben geplaatst, komt deze maatregelen nog voor in verschillende wetten op de bescherming van de intellectuele eigendom.

(28) H. Bekaert, Les conséquences légales, administratives et sociales de la peine, Rev. de droit pénal, 1956/1957, blz. 339-366; - R. Screvens, Les conséquences légales des condamnations (bijlage), Rev. de droit pénal, 1956/1957, blz. 367-381.

(29) Zie nochtans art. 2-8 § 1 der wet van 1 augustus 1899, stuurverbod wegens fysieke ongeschiktheid.

(30) Zie nochtans art. 2-13 der wet van 1 augustus 1899 waardoor de voorwaardelijkheid uitgesloten wordt voor de ontzetting uit het recht te sturen. Dronkenschap aan het stuur en vluchtmisdrijf kunnen bezwaarlijk als conventionele misdrijven bestempeld worden.

(31) Vgl. A. Rutten, Problèmes posés par la déchéance du droit de conduire, Rev. de droit pénal, 1953/1954, blz. 22-23.

(32) M. Van Balberghe, De herhaling in het strafrecht, R.W., 1951/1952, blz. 708; - P. E. Trousse, Droit pénal, Les Nouvelles, nr. 3097. - anders, corr. Brussel, 19 mei 1951 en Hof Brussel 9 juni 1951, Journ. Tribunaux, 1951/1952, blz. 535 met noot.

(33) P. E. Trousse, Droit pénal, Les Nouvelles, nr. 4025.

(34) R. Legros, L'élément moral dans les infractions, nr. 199.

(35) A. Caron, La police judiciaire, Les Nouvelles - Procédure pénale, Dl. I-1, nrs. 117-238.

(36) R. Charles, Het bewijs in het Belgisch strafrecht. Jaarboek 1961/1962 - Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht in België en Nederland, blz. 243-252.

(37) Verbr. 17 maart 1952 met de conclusies van dhr. Procureur-generaal Hayoit de Termicourt.

(38) Mededeling van proces-verbaal aan de overtreder binnen een bepaalde termijn: art. 2 wet 4 augustus 1890 (24u); - art. 4 wet 1 augustus 1899 (3 dagen); - art. 9 KB. 28 november 1939 (15 dagen); - art. 3 KB. (n° 91) 30 november 1939 (48 u);

- Mededeling van proces-verbaal aan de overtreder zonder vaststelling van termijn: art. 27 KB. 31 december 1930;

- Geen mededeling: art. 24 wet 28 februari 1882; - art. 6 § 2 Besl.wet 22 januari 1945; art. 23 wet 27 mei 1960; - art. 2 wet 20 juli 1962.

(39) art. 4 KB. (n° 89) 30 november 1939; - art. 23, 2° wet 27 mei 1960, - art. 2 wet 20 juli 1962.

(40) art. 3 wet 4 augustus 1890, - art. 7 § 1, 4^e Besl.wet 22 januari 1945; - art. 2 wet 20 juli 1962.

(41) art. 7 § 2, a, b, c, Besl.wet 22 januari 1945; - art. 2 wet 20 juli 1962.

(42) art. 3 KB. (n° 89) 30 november 1939; - art. 7 § 2, d. Besl.wet 22 januari 1945; - art. 23 wet 27 mei 1960. - C. J. Houdt, Het zoekingsrecht en de aantastingen van de onschendbaarheid van de woning (openingsrede 1959), blz. 28.

(43) art. 5, § 1, g KB. (n° 89) 30 november 1939; - art. 8 § 1 Besl.wet 22 januari 1945; - art. 21 wet 27 mei 1960.

(44) Th. Versée, Alg. Pract. Rechtsv. Tw. Minnelijke schikking, nrs. 177-180.

(45) In deze zin art. 11 § 1 Besl.wet 22 januari 1945.

(46) cfr. noot 19.

Exclusiviteitsovereenkomsten, Exportverboden en het E.E.G.-Kartelrecht

De verlofperiode was een welgekomen gelegenheid om, met een fris hoofd, de kanttekeningen door te maken, van de hand van Dr. L. P. Suetens, bij het bevelschrift van de Heer Voorzitter der Handels-rechtsbank te Antwerpen (1).

Het weze ons allereerst toegelaten erop te wijzen, met welke belangstelling we lezing namen van deze studie, die zo degelijk gedocumenteerd is, en waarbij de auteur — in onze dagen zo zeldzaam — niet vreest stelling te nemen.

Het zal evenwel geen verwondering wekken, dat die zo persoonlijke stellingname, niet de algemene goedkeuring van de lezers wegdraagt. We menen dan ook er goed aan te doen, een ander geluid te laten horen,

teneinde te vermijden dat de opvattingen van L. P. Suetens zouden doorgaan als algemeen aanvaard door alle juristen te lande.

We kunnen de auteur maar gelukwensen voor de methode die gevolgd werd in het eerste deel van de studie. Hij toont ons aan hoe onaanvaardbaar en hoe onhoudbaar een strikt theoretische interpretatie is, enkel vertrekkend van de beginselen die zijn vastgelegd in art. 85 van het Verdrag van Rome. Wel integendeel dient de theorie getoetst te worden aan de werkelijkheid en moet elk geval afzonderlijk in concreto onderzocht worden.

Waarom heeft de auteur diezelfde methode van onderzoek niet gevolgd in zijn studie over de exclusi-

viteitsovereenkomsten, en meer in het bijzonder in verband met de exportverboden? Tot onze verwondering verlaat L. P. Suetens hier elke methode van praktische analyse, om over te gaan tot een ontleding van een abstrakt en levenloos voorbeeld.

Het ligt niet in onze bedoeling de studie van L. P. Suetens te hernemen; we wensen slechts enkele bemerkingen voor te stellen omtrent de beweringen over de geldigheid van de exclusiviteitsovereenkomsten en de exportverboden.

I. De eigenlijke exclusiviteiten.

1. Voor wat aangaat allereerst de door de auteur als «zuivere» bestempelde exclusiviteitsovereenkomsten, en die wij eerder als onzuiver zouden beschouwen vermits het gaat over overeenkomsten waarbij de exclusiviteit onvolledig is (spreekt de commissie van de E.E.G. zelf trouwens niet van des contrats «dits» d'exclusivité?). Hier menen we het eens te zijn met L. P. Suetens, om te zeggen dat deze contracten in principe niet vallen onder het verbod van art. 85, 1. Men hoede zich evenwel voor alle stellige beweringen.

Hier kunnen we inderdaad niet meer de mening delen van L. P. Suetens, die van oordeel is dat het onderscheid, door de Commissie gemaakt tussen de alleenvertegenwoordiging der handelsvertegenwoordigers en die der zelfstandige alleenvertegenwoordigers, niet verantwoord is (2). Dit onderscheid is immers klassiek, en gekend tevens in de V.S. In het eerste geval gaat het inderdaad niet in werkelijkheid over een contract tussen handelaars, maar enkel over een verruiming van het handelspotentieel van de producent;

«c'est l'employeur qui détermine la conduite de sa » propre affaire et le fait qu'il utilise un agent exclusif ou unique pour obtenir des commandes n'implique pas l'une des restrictions envisagées à l'art. » 85 (3). «On ne fait pas d'entente avec soi-même», nous dit le Prof. Plaisant (4). In het tweede geval daarentegen is de ondernemer met een derde verbonden, buiten zijn onderneming, en hij zal aldus de beschikkingen moeten aanvaarden die deze derde meent te moeten treffen, binnen het kader der overeenkomst.

De toestand lijkt ons derhalve verschillend te zijn, en een verschillende behandeling te wettigen, zoals dit wordt toegepast door de Commissie der E.E.G.: een principe-verklaring van niet toepasselijkheid van art. 85 enerzijds; gewone of vereenvoudigde notificatie anderzijds, al naar gelang we staan voor een eigenlijke of oneigenlijke exclusiviteit.

II. De eigenlijke exclusiviteiten.

2. Worden hier beschouwd de exclusiviteiten die een exportverbod inhouden, of die tenminste enige territoriale omschrijving der markten bevatten.

A. Artikel 85.1.

De stelling als zouden deze overeenkomsten *altijd* vallen onder de toepassing van art. 85 § 1, is o.i. al te absoluut. Zeker, dit zal dikwijls het geval zijn, en de toepasselijkheid van art. 85.1 mag evenmin a priori worden uitgesloten. Dit is duidelijk de mening van de Raad der Ministers, zoals die tot uiting komt in het reglement nr. 17 (5), en het is tevens de betekenis die moet worden gelegd in het feit dat de verkoopsexclusiviteiten, aanvankelijk vrijgesteld van verplichte

aanmelding (6), ten slotte toch werden onderworpen aan deze aanmelding. Dit is eveneens de stelling van de Commissie (7); evenals van het Hof in het arrest Bosch (8) en van de heersende rechtsleer.

Evenwel moet men zich hoeden voor veralgemeningen. Onmiddellijk immers zien we twee uitzonderingen op dit algemeen beginsel.

3. Er is vooreerst de toepassing van de «de-minimis» regel, aangestipt door L. P. Suetens. Dit probleem werd steeds in betwisting gebracht, doch het schijnt ons redelijk deze uitzondering te aanvaarden, zoals ze in de Duitse stelling werd ontwikkeld naar aanleiding van het arrest Bosch, die de instemming meedroeg van advocaat-generaal Lagrange (9). Men mag zich trouwens niet ontveinzen dat in de praktijk, de gevallen waarin deze regel in toepassing zal kunnen worden gebracht, niet zo uitzonderlijk zijn: verkoopconcessie van de wijn van een kleine wijnbouwer, van één enkel soort van koekjes, van een product dat niet 1 % van de markt vertegenwoordigt, enz.

4. Blijft ten slotte, en vooral, de vrijwaring der rechten inzake industriële eigendom, opgenomen in art. 36 van het Verdrag.

Evenzeer als art. 85 verdient dit de aandacht, en evenzeer worden hier rechtstreekse rechten toegekend aan de titularis van rechten op industriële eigendom, zolang de uitoefening van deze rechten «geen middel tot willekeurige discriminatie noch een verkapt beperking van de handel tussen de lid-staten» bevat.

De vergelijking en de toetsing aan elkaar van deze beide artikelen 36 en 85, nl. de betrekkingen tussen de industriële eigendom en het regime van mededinging in het Verdrag van Rome, is reeds aanleiding geweest tot overvloedige literatuur, met een hele gamma van verscheidenheid in opinies. Het is onmogelijk hierop thans verder in te gaan. We menen echter te kunnen zeggen:

a) dat naar heersende mening, zeer goed weergegeven door een kenner terzake, M. Stephen Ladas, «la » réserve exprimée par le dernier paragraphe de l'art. » 36 est très large dans ses intentions et peut être » considérée comme constituant une référence indirecte aux artt. 85 et 86» (10);

b) doch dat tevens naar de mening van een ander auteur, M. Yves Saint-Gal, «les droits de propriété » industrielle sont nettement protégés par l'art. 36 » et que cette protection doit s'étendre à leur exercice » normal, et, en toute hypothèse, à l'emploi qui en » est réalisé par le titulaire lui-même» (11).

Blijft ten slotte het probleem van het vastleggen van dit «normaal gebruik» van de rechten op industriële eigendom.

Professeur Desbois, die getracht heeft een vergelijk te vinden tussen de regels der mededinging van het Verdrag van Rome, en de beperkingen die rechtstreeks of onrechtstreeks voortvloeien uit het spel der instellingen inzake industriële eigendom, is van oordeel dat: «les stipulations qui tendent à l'application des » tributs spécifiques de l'une ou de l'autre des institutions de propriété industrielle, relèvent de la souveraineté réservée des Etats; celles au contraire, qui » naissent à l'occasion de la mise en oeuvre de ces » institutions mais n'en font pas partie intégrante, » sont exposées aux coups de l'article 86» (12).

Is een exportverbod, ingelast in een exclusiviteitsovereenkomst teneinde er een gesloten exclusiviteit van te maken, een beperking die het normale kader

van de industriële eigendom te buiten gaat, of is het integendeel niets anders dan de normale uitoefening van dit recht?

In tegenstelling met wat dikwijls wordt vooruitgezet, moeten we de oplossing niet zoeken in art. 85 van het Verdrag, evenmin als in art. 4, § 2.B.b. van verordening nr. 17, dat slechts een voorlopige vrijstelling van aangifte inhoudt — een opschorting — zonder oordeel over de geldigheid van dergelijke akkoorden.

Zoals omschreven in de resolutie van *Coprice* van 28 november 1962 aan commissaris von der Groeben, «le phénomène économique d'interdictions de restrictions d'importation, d'exportation ou de transit justifiées par la protection de la propriété industrielle» doit être interprété par les critères de l'art. 36 et par ceux-là seulement. Ils sont donc totalement étrangers à l'application de l'art. 85 et des règlements pris pour son application et dont il convient partant de rejeter ici l'interférence» (13).

5. Dergelijke toepassing werd gemaakt inzake brevetten, hoewel nog op onvoldoende wijze. Bij haar mededeling over de akkoorden inzake brevetten van 21 december 1962, bevestigt de Commissie zeer klaar dat een beperking van de uitbating van het brevet in de ruimte, niet onder de toepassing valt van art. 85.1 (14).

Doch ondanks herhaalde verzoeken dienaangaande bij de commissie, heeft deze steeds geen stelling genomen ten aanzien van de andere rechten inzake industriële eigendom: tekeningen en modellen, merken, technische kennis.

6. Inzake de merken is het oordeel meer genuanceerd. O.i. dient rekening gehouden te worden met de stand der wetgeving en rechtspraak op nationaal vlak betreffende de onderscheidene territoriale rechten die de eigenaar van een merk kan hebben in elk land, en die hem toelaten een invoerverbod op te leggen in een bepaald land van een produkt dat in een ander land een authentiek merk draagt.

We weten dat in België, op burgerrechtelijk vlak, rechtsleer en rechtspraak dergelijke verscheidenheid in territorialiteit kennen en erkennen (15), in tegenstelling met wat we zien op strafrechtelijk vlak, waar de rechtspraak een strikte toepassing maakt van art. 8.B van de wet van 1 april 1879 (16). De jongste rechtspraak in Nederland en Duitsland (W.) beslist evenwel anders (17) (18), zoals aangestipt door Stephen Ladas in zijn gemeld artikel. De eenvormige Beneluxwet eveneens, waar het gaat over het regime der merken, behorend aan verschillende titularissen in de drie landen, laat niet toe dat beperkingen worden opgelegd door het merkenrecht, aan het vrije verkeer der produkten op het territorium Benelux, zolang er economische banden bestaan tussen de verschillende eigenaars van het recht (19).

Men kan zich derhalve afvragen of een exportverbod, gegrond enkel op het merkenrecht, daardoor zou kunnen ontsnappen aan het verbod van art. 85, alle andere voorwaarden voor de toepassing van dit artikel vervuld zijnde. Ladas meent van niet. We zien nochtans dat dergelijke clause toegelaten wordt door de Kartelwetgeving in Duitsland van 27 juli 1957, wet die ontegensprekelijk een invloed heeft gehad op de auteurs van het Verdrag van Rome.

We zien inderdaad dat de eerste paragraaf van art. 20, de beperkingen op de uitbating in de ruimte der rechten op industriële eigendom, rangschikt bij de «de plano» toegelaten beperkingen, omdat ze reël zijn.

Het vraagstuk is dus niet zo eenvoudig als op eerste zicht wel zou kunnen lijken en een clause houdend exportverbod zal, ten aanzien van art. 85.1 (zonder te spreken van § 3) afhangen van de stand van het merkenrecht in het land waarheen de export verboden is.

7. Wat dit punt betreft kunnen we derhalve besluiten met te zeggen dat we de stelling van L. P. Suetens niet kunnen tot de onze maken, in zover deze stelling al te ruim is ten aanzien van de toepassing van art. 85.1 op de eigenlijke exclusiviteiten.

Buiten de uitzonderingen, op grond van de «de minimis» norm, toegelaten door L. P. Suetens, is er de omvangrijke materie der bijzondere rechten inzake industriële eigendom, zoals hoger uiteengezet. Als we nu weten dat de overeenkomsten omtrent verdelings-exclusiviteiten over het algemeen niet worden aangegaan voor produkten «en vrac», maar bijna alle betrekking hebben op merk-produkten, dikwijls zelfs gedekt door een brevet, is men wel gerechtigd te denken dat het toepassingsveld der uitzonderingen even uitgebreid is als dit van de bepaling van art. 85.

B. Artikel 85.3.

8. Maar het besluit waarmee we zeker niet kunnen akkoord gaan is dit volgens hetwelk art. 85.3 zelfs nooit kan toepasselijk zijn op een clause van exportverbod, rechtstreeks in een overeenkomst vastgelegd.

Deze stelling is werkelijk buitengewoon streng, en we menen dat de auteur de eerste is om ze voor te dragen.

L. P. Suetens gaat in zijn stelling uit van een postulaat: het uitdrukkelijk exportverbod kan nooit genieten van de vrijstelling voorzien bij art. 58.3 omdat één der negatieve voorwaarden nooit zal vervuld zijn, te weten het *onmisbaar* karakter van deze beperking aan de ondernemingen opgelegd.

De waarachtigheid van dit postulaat tracht de auteur vast te leggen en aan te tonen, aan de hand van een voorbeeld (nr. 28 van zijn studie), waaruit dan zal voortvloeien dat een parallelle invoerder steeds in een benadeelde positie staat in vergelijking met de exclusieve invoerder, zodat deze laatste geen behoefte heeft aan «bescherming» door middel van een bijkomende clause van exportverbod. We menen dat aldus de redenering van de auteur getrouw is weergegeven.

Zij kan ons echter niet overtuigen, omdat dit postulaat geenszins met de werkelijkheid overeenstemt.

Vooreerst werden de winstmarges arbitrair vastgesteld. Vervolgens worden in de berekening de douanerechten opgenomen, terwijl deze rechten juist zullen verdwenen zijn na de overgangperiode. Ten slotte, komt alles neer op een even arbitraire vervoerkost (er zijn een massa produkten waarvoor de transportkosten onbeduidend zijn, b.v. farmaceutische produkten, photographische materialen, luxe-artikelen, enz. Er wordt niet enkel cement en stenen ingevoerd; anderzijds is Brussel toch dichter gelegen bij Rijsel en Keulen dan wel bij Marseille en Hamburg...)

9. In deze materie kunnen we als juristen ons bezwaarlijk beperken tot een kamer-ekonomie. De vraagstukken zijn heel wat meer ingewikkeld en delicaat. We vinden er een voorbeeld van, totaal verschillend van dat wat L. P. Suetens voorbrengt, in het werk van L. Philips «De l'intégration des marchés», werk dat trouwens bekroond werd met de prijs van de Europese gemeenschappen.

Alleen reeds omtrent het begrip « mededinging », dat door eenieder te pas en te onpas wordt aangewend, en dat tenslotte toch de hoeksteen uitmaakt bij de toepassing van art. 85.1 en 3, worden tot in het oneindige betekenissen en verklaringen voorgehouden, zozeer van elkaar verschillend.

« Parmi les nombreuses significations du terme » « concurrence » nous en retiendrons trois, qui sont en » rapport direct avec les formes du marché. Dans la » terminologie de E.H. Chamberlin ⁽²²⁾ et de ses » nombreux disciples, « concurrence » est synonyme » de forme de marché; elle peut être parfaite, mono- » polistique et imparfaite. La conception de R. Triffin est différente: elle se réfère aux relations » entre les vendeurs ⁽²³⁾, de telle sorte que le degré » de concurrence se mesure par les coefficients d'élasticité croisée ⁽²⁴⁾. Enfin, il y a la signification qui » se rapproche le plus de la pratique courante des » affaires et qui définit le type de comportement. » Ainsi pour A. Marshall, « la signification exacte de » « la concurrence semble être la rivalité d'une per- » « sonne vis-à-vis d'une autre, qui se manifeste tout » « spécialement dans la surenchère en vue d'obtenir » « la vente ou l'achat d'un bien » ⁽²⁵⁾. Il s'agit donc » d'un comportement actif qui vise la maximalisation » du profit à l'aide d'une méthode qui consiste à donner » plus que ses rivaux en proportion de ce que l'on » demande en retour ⁽²⁶⁾ » ⁽²⁷⁾.

Deze auteur toont aan hoe in de tweede opvatting (van Triffin) de mededinging stijgt naarmate het aantal mededingers vermindert, vermits de gekruiste elasticiteit stijgt, terwijl in de derde opvatting (deze van de auteur zelf, evenals die van Marshall) het tegengestelde zich voordoet, de mededinging functie zijnde van het aantal mededingers.

We zouden gans het werk van Philips kunnen aanhalen, om aan te tonen hoe belangrijk de keuze is van een vergelijking en de beschouwde periode. Wordt de mededinging beschouwd in de lange periode, de extra-korte periode of in de korte periode? En is het niet in dit laatste geval dat het onderzoek moet geplaatst worden in verband met de mededinging in de zin van art. 85?

Daarenboven, over welke produkten gaat het?

Zijn het zware produkten, zoals cement; artikelen die een grote en voortdurende service na verkoop nodig maken, zoals auto's of elektrische huishoudapparaten; speelt de transportprijs niet een onbeduidende rol, zoals in het geval der photographische produkten waarvan de prijzen daarenboven vastgesteld worden door het spel van het « price leadership » op nationaal vlak; gaat het om seizoenartikelen, zoals het fruit, of produkten waarvan de kwaliteit dient gewaarborgd, zoals de klasse-wijnen? Zoveel verscheidenheid moeten de theoreticus aanzetten tot omzichtigheid.

10. Zenoon, die beweerde dat een pijl nooit het doel zou bereiken, vermits hij telkens de helft van de nog af te leggen afstand had afgelegd, kreeg een prompt antwoord: een pijl in het doel geschoten.

Evenzo, indien een buiten de exclusiviteit om gedane invoer economisch niet renderend ware, zoals L. P. Suetens wil aantonen, dan zouden deze wegen van invoer niet bestaan: handelaars zijn ten slotte geen loutere weldoeners! Welnu, deze gelijklopende invoer bestaat, wat reeds voldoende zijn rentabiliteit aantoonst.

Onnodig hier de voordelen van de gesloten exclusiviteit eens te meer te beschrijven, o.m. voor de produkten van hoge technische kwaliteit (die niet zo

uitzonderlijk zijn in onze dagen!), die een bijzondere verzorging vereisen, evenals een degelijke inlichting van de koper inzake mogelijkheden en gebruik, waarop daarenboven voortdurend controle moet worden uitgeoefend en waarvoor een speciale installatie nodig is, waarvoor tenslotte steeds een voldoende stock aan vervangingsstukken moet ter beschikking zijn, enz.

Dit alles werd reeds herhaaldelijk onderlijnd door de U.N.I.C.E., de internationale kamer van koophandel en andere organisaties, die nochtans verschillende belangen vertegenwoordigen, doch die naast hun betrachtning naar een werkelijke mededinging, eveneens het geheel der Europese economie wensen te beveiligen. Zonder regionale markten (en hier moet niet noodzakelijk worden gedacht aan politieke staatsgrenzen) wordt een uitwerking van verkoopspolitiek onmogelijk, en derhalve wordt het even onmogelijk de omvang der produktie vast te stellen of de aan te leggen stock. Vandaar verlies, zo op het vlak der produktie als op dat der verdeling.

Anderzijds zijn het niet zozeer de producenten die het exportverbod opleggen, doch veeleer de concessiehouders die dit verbod wensen opgelegd te zien op hun buitenlandse collega's.

Zoals zeer terecht COPRICE doet opmerken is het resultaat der licentie akkoorden inzake industriële eigendom verre van concurrentiebeperkend; wel integendeel, vermits deze akkoorden de mogelijkheid tot exploitatie geven aan personen, die er anders wettelijk zouden van ontegd zijn.

L. P. Suetens gelooft eveneens (nr. 17) aan het nut der exclusiviteiten voor de groei van de mededinging, maar geloven we toch niet dat deze exclusiviteit iets zal inhouden, zolang ze niet wordt gewaarborgd door een exportverbod.

Het zal dikwijls het enige middel zijn voor een nieuw producent om een plaats te bemachtigen op de markt tussen de reeds gevestigde stellingen.

Zopas nog werd in die zin gevonnist door het opperste Gerechtshof der V.S., in een recent arrest van 5 maart 1963 inzake White Motor Cy, arrest dat een belangwekkende nieuwigheid is in de rechtspraak:

« The exclusive territories and customers restrictions » are *not illegal per se*... We do not know enough » of the economic and business stuff out of which » these arrangements emerge to make a decision now » as to whether they are illegal per se... Exclusive » territories and customers restrictions, on the other » hand, may be allowable protection against aggressive » competitors or the only practicable means a small » company has for breaking into or staying in business... and within the "rule of reason". We would » need to know more than we do about the actual » impact of these arrangements on competition to » decide whether they have such a pernicious effect » on competition and lack of any redeeming virtue... » and therefore should be classified as per se violations » of the Sherman Act » ⁽²⁸⁾.

We hoeven niet katholieker te zijn dan de paus of meer anti-trust dan de Amerikanen. Integendeel dienen we redelijk te blijven en in deze materie, meer dan wanneer ook, ons te hoeden voor abstracte redeneringen en ons neer te leggen bij de feiten.

Daaruit vloeit de noodzakelijkheid voort, ten voordele van de exportverboden, de veiligheidsklep van art. 85.3 te laten werken.

A. BRAUN,

Advocaat bij het Hof van Beroep
J. OOSTVOGELS,

Advocaat.

- (1) R.W. 23.6.1963, nr. 42, kol. 2201.
- (2) Règlement nr 153 en bijvoegsel, Publ. Eur. Gem. 24.12.1962.
- (3) S. Ladas: La législation antitrust dans le marché commun, in La propriété industrielle, 1962, p. 268. Bijdrage voor Ohio State University Law Journal.
- (4) R. Plaisant: Revue internationale de la propriété industrielle et artistique, 1962, 263.
- (5) 6.2.1962, Publ. Eur. Gem. 21.2.1962.
- (6) Dokumēt 57 van de Europese parlementaire vergadering, verslag Deringer, 7.9.1961, p. 41.
- (7) Bijvoegsel bij verordening nr 153, Publ. Eur. Gem. 24.12.1962.
- (8) Recueil de la Jurisprudence de la Cour, VIII, 106.
- (9) Ibid. 140.
- (10) S. Ladas, op. cit. p. 258.
- (11) Y. Saint Gal: Aspects actuels de la notion de marque et ses rapport avec la réglementation de la concurrence Ing. Cons. 1963, 49.
- (12) H. Desbois: Les rapports entre la propriété industrielle et le régime de la concurrence dans le traité du Marché commun, in Mélanges P. Roubier, 1961.
- (13) Comité pour la protection de la propriété industrielle dans la Communauté économique européenne (COPRICE) 28.11.1962.
- (14) Publ. Eur. Gem. 24.12.1962.

- (15) T. Braun, Favart & Bissot: Traité des marques de fabrique, nr 195 bis. - Brussel 16.12.1927, Prop. ind. 1930. 256; Luik 13.11.1934, Ing. cons. 1935, 152, HR Namen 2.6.1955, R.I.P.A. 1956, 91;
- (16) Inz. Email Diamant, Cass. 23.5.1945, Ing. cons. 1949, 37.
- (17) Inz. Grundig, Hoge Raad der Nederlanden, 14.12.1956, GRUR int. 1957, 259.
- (18) Inz. Maja, Ber. Frankfurt, 2.2.1962, aangehaald door S. Ladas, op. cit. 265.
- (19) Art. 32 Eenvormige Beneluxwet inzake merken.
- (20) M. Fontainre: Les contrats de licence de brevets et la jurisprudence de l'Office fédéral allemand des cartels, Ing. cons. 1963, 6. - Wolfgang Fikenscher: Les lois antitrust allemandes. - Verslagen bij het colloquium voor Europees recht, Brussel 1961, p. 40.
- (21) Philips: De l'intégration des marchés, Nauwelaerts, Leuven 1962.
- (22) E.H. Chamberlain: The Theory of monopolistic competition, p. 10.
- (23) R. Triffin: Monopolistic competition, p. 99.
- (24) A.E. Ott: Marktform und Verhaltenweise, p. 68.
- (25) A. Marshall: Principles of economics, 8e uitg., p. 4.
- (26) J.M. Clark, Social control of business, 2e uitg., p. 127.
- (27) Philips, op. cit. p. 54.
- (28) U.S. v. White Motor Co, 31 U.S. Law week 4231.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

3e Kamer. — 4 maart 1963

Voorzitter: M. Vandermersch.

Raadsheer-verslaggever: M. Naulaerts.

Advokaat-generaal: M. Janssens de Bisthoven.

Spel en weddenschap. — De op de speeltafel gelegde inzet maakt een vrijwillige en vervroegde betaling uit.

De stelling van het bestreden arrest, nl. dat het neerleggen van de inzet op de speeltafel het karakter van een gewone belofte van betaling of consignatie zou uitmaken, die van de sanctie van de burgerlijke rechtsvordering beroofd is (art. 1965 B.W.) en de verliezer van de betichting van diefstal vrijspreekt, wanneer hij zijn inzet terugneemt vooraleer deze door de winnaar wordt opgeraapt, is strijdig met het wezen zelf van de door de verliezer gedane neerlegging. De op de speeltafel gelegde inzet maakt een vrijwillige en vervroegde betaling uit; de eigendom van de inzet wordt door de winner verkregen door het feit alleen, dat hij het spel gewonnen heeft.

Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent t./ Delours.

Gelet op het bestreden arrest, op 22 oktober 1962 door het Hof van beroep te Gent gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 461 en 463 van het strafwetboek,

doordat het bestreden arrest verweerder ten onrechte vrijspreekt van de telastlegging vier fiches, hebbende een tegenwaarde van 20.000 frank, zaken die hem niet toebehoorden, bedrieglijk te hebben weggenomen ten nadele van de Vereniging zonder winstgevend doel « Cercle privé du Casino d'Ostende », om reden dat het kansspel een ongeoorloofd contract is, waarbij de winnaar de juridische eigendom van de inzet slechts ingevolge een vrijwillige betaling door

de verliezer kan verwerven, in casu door het oprapen en tot zich nemen van de fiches, en het gewoon neerleggen van de inzet op de roulettetafel moet worden beschouwd als een vrijwillige consignatie die geen burgerlijke gevolgen kan hebben, de oorzaak ervan ongeoorloofd zijnde, zodat de speler, die zijn inzet opdraapt vooraleer de bankier hem tot zich neemt, geen misdrijf begaat, vermits de inzet het eigendom van de speler is gebleven:

Overwegende dat zo de wetgever, in artikel 1965 van het Burgerlijk Wetboek, aan de schulden die uit het spel voortvloeien elke wettelijke sanctie heeft ontzegd, hij nochtans, in artikel 1967 van hetzelfde wetboek, de vrijwillige betaling er van heeft toegelaten tenzij er van de kant van de winner bedrag, list of oplichting heeft plaats gehad;

Overwegende dat de stelling van het arrest, die aan het neerleggen van de inzet op de tafel het karakter van een gewone belofte van betaling of consignatie toekent, die van de sanctie van de burgerlijke rechtsvordering beroofd is, en de verliezer van de betichting van diefstal vrijspreekt wanneer hij zijn inzet terugneemt vooraleer hij door de winner wordt opgeraapt, met het wezen zelf van de door de verliezer gedane neerlegging strijdig is; dat de op de speeltafel gelegde inzet een vrijwillige en vervroegde betaling uitmaakt;

Dat hieruit volgt dat de eigendom van de inzet door de winner verkregen wordt door het feit alleen dat hij het spel gewonnen heeft; dat de winner, also eigenaar van de inzet geworden, het recht heeft zich meester ervan te maken; dat het geenszins vereist is dat hij bovendien de geldsommen of de fiches, die ze vertegenwoordigen, werkelijk opdraapt, opdat de verliezer ze niet meer zou kunnen teruggeisen of terugnemen;

Dat het middel gegrond is;

Om die reden,

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kand van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 25 maart 1963.

Voorzitter : M. Anciaux Henry de Faveaux.

Raadsheer-verslaggever : M. Perrichon.

Advokaat-generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Aanhouding en voorlopige hechtenis. — Weigering het onderzoeksdossier aan de verdediging mede te delen. — Geen schending van de rechten der verdediging of van het verdrag van de rechten van de mens.

Wanneer een verdachte onder aanhoudingsmandaat gesteld wordt en voor de eerste bevestiging hiervan voor de Raadkamer verschijnt, mag hij zich door een raadsman laten bijstaan, maar hij noch zijn raadsman mogen van het dossier kennis nemen. Dit geldt ook wanneer een nieuw bevel tot aanhouding op grond van nieuwe en gewichtige omstandigheden wordt verleend (artt. 4 en 8 S.V.).

De niet mededeling van het dossier in dit stadium van de rechtspleging levert geen schending op van het recht van verdediging, nu deze mededeling door de wet verboden is, en ook niet van art. 6-3 b van het verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en van de fundamentele vrijheden, goedgekeurd door de wet van 13 mei 1955, artikel dat betrekking heeft op de rechten van verdediging voor het wijzend rechtscollege en niet op de aanhouding of de voorlopige hechtenis.

Knapen A.

Gelet op het bestreden arrest, op 26 januari 1963 gewezen, door het Hof van Beroep te Brussel, kamer van inbeschuldigingstelling;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest bij bevestiging van de beschikking waarvan beroep, de voorlopige hechtenis, volgende uit het aanhoudingsmandaat van 8 januari 1962, verleend tegen aanlegger bij toepassing van artikel 8 van de wet van 20 april 1874, wegens nieuwe en gewichtige omstandigheden, gehandhaafd heeft, zonder passend te antwoorden op aanleggers conclusies, waarbij hij, een beroep doende op de bepalingen van artikel 10, 4e van de wet van 25 maart 1876 en van het Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden, goedgekeurd door de wet van 13 mei 1955, deed gelden dat alvorens voor de raadkamer en vervolgens voor de kamer van inbeschuldigingstelling te verschijnen, de mededeling van het onderzoeksdossier aan de verdediging geweigerd werd, dan wanneer de verdediging om te kunnen nagaan en te betwisten dat de omstandigheden nieuw zijn wat onmisbaar is ter rechtvaardiging van het aanhoudingsmandaat, verleend door de onderzoeksrechter tegen een verdachte die door deze magistraat na een eerste verhoor in vrijheid gelaten was, deze mededeling moet bekomen om de nodige confrontatie te doen van de gegevens van het onderzoek van vóór de uitgifte van het aanhoudingsmandaat met die welke de onderzoeksrechter in dit mandaat inroept als « nieuwe » en gewichtige omstandigheden :

Overwegende dat het bestreden arrest er op wijst dat wanneer een verdachte, zoals ten deze, onder aanhoudingsmandaat gesteld wordt en voor de eerste bevestiging van dit aanhoudingsmandaat voor de raad-

kamer verschijnt, «hij door zijn raadsman mag bijgestaan worden, maar noch hij, noch zijn raadsman van het dossier mededeling mogen nemen...;

...dat deze bepaling zowel topasselijk is wanneer tegen verdachte na het eerste onderhoor een aanhoudingsmandaat uitgegeven wordt, als wanneer dit mandaat door nieuwe en gewichtige omstandigheden gemotiveerd is, waardoor deze maatregel noodzakelijk werd; dat de wet op de voorlopige hechtenis hieromtrent geen onderscheid maakt; dat die vaststelling beslissend is»;

Overwegende dat die redenen aanleggers conclusies passend beantwoorden;

Dat het middel derhalve feitelijk grondslag mist;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 10, 4e van de organieke wet van de rechten van de verdediging van 25 maart 1876, en 6-3, b, van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden, goedgekeurd door de wet van 13 mei 1955,

doordat de niet betwiste weigering, die aan aanlegger en zijn raadsman tegengesteld wordt, mededeling te ontvangen van het dossier van het onderzoek vóór de verschijning voor de raadkamer en vervolgens voor de kamer van inbeschuldigingstelling, die het aanhoudingsmandaat afgeleverd binnen de bij artikel 8 van de wet van 20 april 1874 voorziene voorwaarden moest bevestigen of vernietigen, het de verdediging stellig onmogelijk maakt te bespreken of de voor de uitgifte van het aanhoudingsmandaat ingeroepen omstandigheden al dan niet met betrekking tot het onderzoek op het ogenblik van deze afgifte het wezenlijk nieuw zijn, wat door de wet vereist wordt en bij gebrek waaraan het mandaat niet geldig kon afgeleverd worden;

Overwegende dat, enerzijds, artikel 6-3, b, van het Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en van de fundamentele vrijheden, goedgekeurd door de wet van 13 mei 1955 betrekking heeft op de rechten van de verdediging voor het wijzend rechtscollege en niet op de aanhouding of de voorlopige hechtenis;

Overwegend dat, anderzijds, artikel 8 van de wet van 20 april 1874 zegt, dat het aanhoudingsmandaat, uitgegeven bij toepassing van dit artikel tegen de in vrijheid gelaten of in vrijheid gestelde verdachte, zal moeten bevestigd worden naar de bij artikel 4 van deze wet voorgeschreven rechtsvorm voor de bevestiging van het na het eerste verhoor uitgegeven aanhoudingsmandaat;

Overwegende dat uit de vergelijking van die artikelen 4 en 8 van de bepaling van artikel 1 van de wet van 23 augustus 1919 zijnde het laatste lid van artikel 5 van de wet van 20 april 1874 volgt, dat de wetgever gewild heeft dat zowel in het bij artikel 8 voorziene geval als in wat voorzien wordt bij artikel 4, het onderzoek geheim blijft bij de eerste bevestiging van het aanhoudingsmandaat door de raadkamer; dat aangezien de wet de mededeling van het dossier in dat stadium van de rechtspleging niet veroorlooft, aanlegger niet mag beweren, dat zijn recht van verweer door de weigering van een mededeling welke door de wet verboden is, geschonden is;

Dat het middel dus naar recht faalt;

Overwegende, evenwel, dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

Gezegde kosten begroot op de totale som van achthonderd tweeënnegentig frank.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 11 juni 1963.

Voorzitter : M. Mast.

Raadsheren : M.M. Van Bunnen en Mees.

Auditeur : M. Smolders.

Gemeentewet. — Tuchtmaatregelen. — Bevoegdheid.

De artikelen 85, eerste lid, en 99, eerste lid, van de gemeentewet zijn bepalingen met algemene strekking die toepassing vinden op het ganse gemeentepersoneel; die algemene bepalingen zijn echter niet toepasselijk op de leden van het gemeentepersoneel voor wie andere artikelen bijzondere regelen voorschrijven met betrekking tot de maatregelen bedoeld in die algemene bepalingen.

Uit de geschiedenis van de wet van 30 december 1887 vloeit voort dat artikel 125, laatste lid van de gemeentewet, afwijkt van artikel 99, eerste lid, van die wet en laatst genoemd artikel buiten toepassing stelt wat de agenten van de plaatselijke politie betreft; dat het, door aan de Burgemeester bevoegdheid te verlenen aan die agenten als tuchtstraf de schorsing van korte duur op te leggen, een beletsel vormt voor de uitoefening van dezelfde bevoegdheid door het college van Burgemeester en Schepenen.

Arrest nr. 10080.

Van Nuffel t/ de Gemeente Deurne.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van het besluit van 31 mei 1961, waarbij het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Deurne verzoeker voor zes weken schorst in de uitoefening van zijn functies van politieagent;

Overwegende dat de Raad van State omtrentshalve dient te onderzoeken of de administratieve overheid die de bestreden beslissing heeft genomen daartoe bevoegd was;

Overwegende dat de artikelen 85, eerste lid, en 99, eerste lid, van de gemeentewet, bepalingen die reeds in de wet van 30 maart 1836 waren opgenomen en sedertdien ongewijzigd zijn gebleven, respectievelijk luiden als volgt : « De raad ontslaat of schorst de be- » dienden, die door de gemeente worden bezoldigd en » wier benoeming hem is opgedragen » en « Het college » van burgemeester en schepenen kan de bedienden der » gemeente, met uitzondering van de sekretaris en van » de ontvanger, schorsen voor een termijn die zes » weken niet mag overschrijden »; dat artikel 90, 11° van de wet van 30 maart 1836 aan het college van burgemeester en schepenen « het toezicht op de door » de gemeente bezoldigde beambten en de agenten van » de plaatselijke politie » opdroeg; dat die bepaling evenwel bij artikel 18 van de wet van 30 december 1887 werd vervangen door de volgende bepaling : « 11° het

» toezicht op de door de gemeente bezoldigde beambten, » buiten de agenten van de plaatselijke politie »; dat bij genoemd artikel 18 in artikel 90 van de gemeentewet een laatste lid werd ingevoegd, krachtens hetwelk de burgemeester belast is met het toezicht op de agenten van de plaatselijke politie; dat artikel 26 van de wet van 30 december 1887 artikel 125 van de gemeentewet heeft aangevuld met volgende bepalingen : « De gemeenteraad kan de adjunct-commissarissen van » politie schorsen voor een termijn van ten hoogste » een maand. De burgemeester kan de adjunct-commissarissen van politie schorsen voor een termijn van » ten hoogste vijftien dagen. Hij kan insgelijks, voor » hetzelfde tijdsbestek, de andere dienaren van de » plaatselijke politie schorsen »; dat die nieuwe bepalingen vervangen werden door artikel 6 van de wet van 30 jui 1924, dat luidt als volgt : « De gemeente- » raad kan, mits goedkeuring door de gouverneur, de » adjunct-commissarissen van politie schorsen voor een » termijn van ten hoogste een maand en ze afzetten. » De burgemeester kan ze insgelijks, mits dezelfde goed- » keuring, schorsen voor een termijn van ten hoogste » een maand. Hij kan insgelijks, voor hetzelfde tijds- » bestek, de andere dienaren van de plaatselijke politie » schorsen »;

Overwegende dat de artikelen 85, eerste lid, en 99, eerste lid, van de gemeentewet bepalingen zijn met algemene strekking, die toepassing vinden op het ganse gemeentepersoneel; dat echter die algemene bepalingen niet toepasselijk zijn op de leden van het gemeentepersoneel voor wie andere artikelen bijzondere regelen voorschrijven met betrekking tot de maatregelen bedoeld in die algemene bepalingen; dat aldus artikel 125, derde laatste en tweede laatste lid, niet alleen belet dat de gemeenteraad de adjunct-commissarissen van politie voor meer dan een maand schorst of ze zonder goedkeuring van de gouverneur afzet, doch ook dat het college van burgemeester en schepenen hun enige schorsing voor welke duur ook oplegt; dat die bijzondere bepalingen immers een volledige regeling bevatten van de tuchtmaatregelen die kunnen worden getroffen tegen de adjunct-commissarissen van politie;

Overwegende dat het laatste lid van artikel 125 een meer beperkte strekking heeft, vermits de bijzondere regel die erin vervat is enkel betrekking heeft op de schorsing van korte duur, thans voor ten hoogste een maand en oorspronkelijk voor ten hoogste vijftien dagen; dat die maatregel derhalve niet helemaal dezelfde is als die welke artikel 99, eerste lid, in uitzicht stelt, te weten de schorsing van korte duur, voor ten hoogste zes weken;

Overwegende echter dat uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 30 december 1887, namelijk uit de verklaringen afgelegd in de Kamer van Volksvertegenwoordigers door de Minister van Binnenlandse Zaken, de verslaggever en de volksvertegenwoordiger Buls, blijkt dat het amendement bij het door de centrale afdeling gewijzigd wetsontwerp, dat ertoe strekte de agenten van de plaatselijke politie te onttrekken aan het toezicht van het college van burgemeester en schepenen nauw verbonden was met het tegelijkertijd door de Regering ingediend amendement, waarbij aan de burgemeester bevoegdheid werd verleend om die agenten te schorsen en dat het naderhand door genoemde volksvertegenwoordiger ingediend amendement tot aanvulling van artikel 90 met een laatste lid, dat die agenten onder het toezicht van de burgemeester plaatst, ingegeven is door het verlangen een gevolg van het eerste amendement duidelijk te doen uitkomen; dat derhalve naar de gedachte van de wetgever, het verlenen aan de burgemeester van de bevoegdheid de

agenten van de plaatselijke politie te schorsen niet kan samengaan met het behoud van enig toezicht door het college van burgemeester en schepenen op die agenten; dat uit de verklaringen door de Minister van Binnenlandse Zaken afgelegd bovendien blijkt dat het verlenen van genoemde bevoegdheid aan de burgemeester zijn verantwoording vindt in de verantwoordelijkheid die hij draagt inzake plaatselijke politie; dat voor de uitoefening van een bevoegdheid op het gebied der tucht ten aanzien van die agenten door het college van burgemeester en schepenen geen grond kan worden gevonden in een recht op toezicht dat dit college niet bezit noch in zijn uiterst beperkte verantwoordelijkheid inzake plaatselijke politie; dat de slotbepaling van artikel 125 van de gemeentewet voorkomt in een hoofdstuk « Enige agenten van de gemeenteverheer », waarvan alle overige bepalingen speciaal betrekking hebben op sommige categorieën van gemeentebedienden en ofwel bijzondere regelen voorschrijven die alleen die categorieën betreffen, ofwel afwijken van de overeenkomende bepalingen met betrekking tot het ganse gemeentepersoneel; dat bovendien een regeling die aan twee onderscheiden gezagsorganen bevoegdheid verleent op het gebied der tucht ten aanzien van dezelfde personeelsleden en voor dezelfde feiten, op zijn minst ongewoon is en een voedingsbodem is voor bevoegdheidsgeschillen; dat bij gemis van zekere aanwijzingen in die zin, welke hier niet voorhanden zijn, men aan de wetgever bezwaarlijk de bedoeling kan toeschrijven een zodanige regeling tot stand te brengen; dat uit hetgeen voorafgaat voortvloeit dat artikel 125, laatste lid, van de gemeentewet afwijkt van artikel 99, eerste lid, van die wet en laatstgenoemd artikel buiten toepassing stelt, wat de agenten van de plaatselijke politie betreft, en dat het, door aan de burgemeester bevoegdheid te verlenen aan die agenten als tuchtstraf de schorsing van korte duur op te leggen, een beletsel vormt voor de uitoefening van dezelfde bevoegdheid door het college van burgemeester en schepenen;

Besluit :

Artikel 1.

Het besluit dd. 31 mei 1961, waarbij het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Deurne Alfons Van Nuffel voor zes weken schorst in de uitoefening van zijn functies van politieagent, is vernietigd.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

16e Kamer. — 22 mei 1963.

Voorzitter : M. Holvoet, Raadsheer w.n. voorzitter.

Raadsheren : M.M. Screvens en Scheyvaerts.

Advokaat-Generaal : Mr. Smets.

Advokaten : Mrs. Smets, loco Martens, en Brasseur.

Wegenverkeer. — Voorrang. — Verbodsteken nr. 26.
— Geldigheid niet afhankelijk van aanwezigheid van teken nr 1 b.

Een bestuurder, die uit een baan gereden komt welke voorzien is van een teken nr 26 (stop), regelmatig van vorm, voldoende zichtbaar en overeenkomstig de bepalingen van het reglement op het verkeer aangebracht, moet de bestuurders van de andere baan laten voorgaan, zelfs indien het teken nr 26 niet gepaard gaat met een teken nr 1 b.

Het teken nr 26 is inderdaad een verbodsteken waarop de regels van artikel 97 en volgende van

de wegcode toepasselijk zijn, welke de geldigheid van het teken nr 26 van de aanwezigheid van het teken nr 1 b niet afhankelijk maken.

O.M., C... L..., C... P... en N.V. Socialistische Mutualiteiten t/ D... R...

I. Op strafgebied.

Overwegende dat de aanrijding plaats greep in volle dag op de aansluiting van de baan uit Vlimmeren met de baan Rijkvorsel - Merksplas, tussen de wagen door betichte bestuurder, die uit Vlimmeren gereden kwam en de auto bestuurd door Cavents Leopold, die uit Rijkvorsel naar Merksplas reed;

Overwegende dat het vaststaat dat de baan door betichte gevolgd vlak voor het kruispunt voorzien is van het stopteken nr 26 van bijlage 2 van het reglement op het wegverkeer; dat dit teken aangebracht was rechts van de baan in de richting door betichte gevolgd, op vijf meters volgens verbalisant ter zitting van de Correctionele rechtbank (stuk 15) en goed zichtbaar was;

Dat een teken nr 1 a voor dit stopteken geplaatst was op ongeveer tachtig meters vóór de kruising (stuk 15);

Dat de baan Rijkvorsel - Merksplas niet voorzien was van het teken nr 2;

Overwegende dat niet wordt betwist dat de afwezigheid van het teken nr 2 op de baan Rijkvorsel - Merksplas zonder verband is met de verplichtingen van de bestuurder die de baan uit Vlimmeren volgt, zoals deze uit de op deze baan aangebrachte verkeers-tekens voortkomen;

Overwegende dat krachtens artikel 16 van de wegcode de bestuurder die een openbare weg nadert, ieder bestuurder die op deze weg rijdt moet laten voorgaan, wanneer hij gereden komt uit een openbare weg voorzien van een teken nr 1 a (omgekeerde driehoek) of van een teken nr 26 (stop);

Dat, daar een teken nr 26 ter zake aangebracht was, het zonder belang is dat het bestaande teken nr 1 a al dan niet regelmatig geplaatst was;

Dat uit artikel 16 van de wegcode volgt dat de bestuurder die uit de baan van Vlimmeren gereden kwam, dewelke voorzien was van een teken nummer 26, de bestuurders die op de baan Rijkvorsel - Merksplas reden, moest laten voorgaan;

Overwegende nochtans dat betichte beweert dat deze verplichting ter zake niet bestond, daar het teken nr 26 niet gepaard ging met een teken nr 1 b, zodat het teken nr 26 niet rechtsgeldig was; dat hij te dien einde artikel 95, 2 van het reglement op het verkeer inroept, hetwelk voorziet dat een teken nr 1 b moet worden aangebracht wanneer het teken nr 26 gebezigd is;

Overwegende dat door betichte uit het oog wordt verloren dat artikel 95 de gevaarstekens betreft, dit zijn de tekens die dienen om de weggebruikers tegen het bestaan van een gevaar te waarschuwen en om de aard hiervan aan te geven (artikel 93); dat artikel 95 slechts de gevallen bepaalt waarin zekere gevaarstekens worden aangebracht, zonder de geldigheid van de andere tekens hiervan afhankelijk te maken;

Overwegende dat het teken nr 26 een verbodsteken is, waarop de regels van artikel 97 en volgende toepasselijk zijn, welke de geldigheid van het teken nr 26 van de aanwezigheid van het teken nr 1 b niet afhankelijk maken;

Overwegende dat het niet voorkomt, en trouwens

niet beweerde wordt, dat het litigieuze teken nr 26 zou aangebracht zijn geweest zonder inachtneming van de bepalingen toepasselijk op de verbodstekens (in het bijzonder artikels 97 à 99 en 115);

Overwegende dat het teken nr 1 b slechts een gevaarsteken is dat dient om de bestuurders te waarschuwen dat zij een kruispunt waar zij hen die rijden op de weg die zij op de aangeduide afstand gaan naderen, moeten laten doorgaan (bijlage 1 van het verkeersreglement, teken 1 b; artikels 93, 95-2 en 16);

Dat het teken nr 26 is dat op ondergeschiktheid aanwijst en verbiedt een baan op te rijden zonder gestopt te hebben;

Overwegende dat het aangebrachte teken nr 26 ter zake noch verrassing noch verwarring voor de weggebruikers kon scheppen;

Overwegende dat dit teken regelmatig naar vorm en voldoende zichtbaar was; dat het daarenboven, zoals hiervoren bepaald, overeenkomstig de bepaling van het reglement op het verkeer aangebracht was; dat het derhalve door betichte in acht moest worden genomen overeenkomstig de bepalingen van artikel 7 van het reglement op het verkeer gewijzigd door artikel 4 van het koninklijk besluit de dato 6 september 1961;

Overwegende dat betichte eveneens de voorschriften van artikel 122 van het reglement op het verkeer aanhaalt zonder nochtans nadere aanduidingen te verschaffen nopens de draagwijdte van deze aanhaling en van de gevolgen die hij ervan wil trekken;

Dat hierop alleen kan worden geantwoord dat de bepalingen van artikel 122 lid 2, die wellicht door betichte worden bedoeld, slechts de openbare besturen aanbelangen die met het aanbrengen van de verkeersstekens gelast zijn;

Overwegende dienvolgens dat betichte een fout heeft gepleegd met het stopteken nr 26 niet te eerbiedigen en in strijd met artikel 16 van de wegcode, de motor bestuurd door de burgerlijke partij Cavents Leopold niet te hebben laten voorgaan; dat hij dus te vergeefs beweert dat hij van de voorrang van rechts ten aanzien van deze burgerlijke partij moest genieten;

Overwegende dat de feiten door de eerste rechter weerhouden derhalve bewezen zijn gebleven door het onderzoek voor het Hof gedaan;

Dat de slagen of kwetsuren aan verschillende personen veroorzaakt het gevolg geweest zijn van hetzelfde gebrek aan vooruitzicht of voorzorg;

Dat de straftoemeting is aangepast;

Dat er nochtans geen redenen voorhanden zijn om betichte te laten genieten van het voordeel van de voorwaardelijkheid;

II. Op burgerlijk gebied.

Overwegende dat zoals hiervoren uiteengezet de hele verantwoordelijkheid van het ongeval op betichte berust;

NOTA : Tegen dit arrest is er voorziening in cassatie.

HOF VAN BEROEP TE GENT

7e Kamer. — 9 maart 1963.

Voorzitter : M. Verougstraete.

Raadsheren : M.M. De Groote en Le Fevere de Ten Hove.

Advokaat-generaal : M. De Hoon.

Advokaten : Mrs. Colan en R. Deryck.

1. Mededinging tussen producent en grossier. — Verkopen onder de door producent aangeduide officiële maar niet opgelegde prijs. — Zgn. gebruik betreffende het uitkeren van een ristorno aan installateurs. — Verplichtingen van de handelaar m.b.t. merk-artikelen.
2. Procesrecht. — Vrijheid van de rechter om in het raam van een algemeen ingeroepen rechtsgrond zelf argumenten en rechtsregels aan te halen.

1. In de verhouding producent-grossier kan van « oneerlijke mededinging » niet gesproken worden; mededinging veronderstelt dat door twee of meer personen eenzelfde cliënteel bewerkt wordt. De stelling, dat ondanks het niet bestaan van contractuele verhoudingen alle in de handel ingeburgerde gebruiken kracht van wet zouden bezitten, is niet houdbaar.

Het verkopen onder de door de producent aangeduide officiële, maar niet opgelegde prijs maakt geen oneerlijkheid uit. Het gebruik, bestaande in het uitkeren van een ristorno aan de installateur, ook wanneer de bestelling rechtstreeks door de gebruiker gedaan wordt, verdient naar de mening van het Hof niet te worden gerangschikt onder deze, die door het K.B. van 23 december 1934 worden beschermd.

De procespartij die noch met de producent noch met de installateur in contractueel verband staat, is vrij dit gebruik te ignoreren en zelfs haar handelspolitiek en publiciteit op de miskennis ervan te steunen.

Een producent is gerechtigd de voorwaarden te bepalen waarin de produkten, die zijn merk dragen zullen verkocht worden. De handelaar, die een merkprodukt verkoopt, ook indien hij geen contract met de producent afsluit, neemt derhalve de verplichting op zich het te verkopen in de staat waarin de producent het gewild heeft dat het zou verkocht worden.

2. De rechter treedt niet buiten het voorwerp en de oorzaak van de vordering, wanneer hij binnen het raam van de algemeen ingeroepen rechtsgrond zelf niet door de eiser aangehaalde argumenten of rechtsregels hanteert.

P.V.B.A. Sanico t/ N.V. Ateliers de construction Stock & Co.

Gezien de stukken, o.m. de uitgifte van het bestreden vonnis, gewezen door de rechtbank van koophandel te Gent de 27 januari 1962, en waartegen tijdig en regelmatig beroep werd ingesteld;

Overwegende dat het Hof, omtrent de bevoegdheid, zich bij de beschouwingen van het bestreden vonnis aansluit;

Overwegende, ten gronde, dat in eis en tegeneis verscheidene onderdelen te onderscheiden zijn :

A. Overwegende dat geïntimeerde, oorspronkelijk eiseres, vooreerst uiteenzet dat in 1959 Storkpompen, die appellante regelmatig van haar gekocht had, onder

de opgelegde verkoopprijs voortverkocht werden, reden waarom zij alsdan de zakenrelaties met appellante heeft verbroken;

Overwegende dat geïntimeerde globaal één miljoen frank schadevergoeding vordert, doch nergens bepaald heeft of en in welke mate deze schadevergoeding betrekkelijk is op voormelde feiten, die van 1959 dagtekenen;

dat in het betoog van geïntimeerde deze feiten eerder voorkomen als een uitleg van wat nadien gebeurde, en waarover verder zal gehandeld worden;

Overwegende in elk geval, dat ten aanzien van deze feiten van 1959 elke schadevordering van nu af aan ongegrond voorkomt, eerstens omdat in strijd met wat geïntimeerde voorhoudt, geen opgelegde prijs werd bepaald, tweedens omdat geen schade gebleken is; dat trouwens toen de zakenrelaties werden afgebroken, geïntimeerde noch vordering noch voorbehoud aangaande zgn. schade formuleerde, en dat blijkbaar nooit een proces ingespannen zou geweest zijn, had appellante niet gehandeld zoals hierna uiteengezet;

B. Overwegende dat het vaststaat dat, spijts de afbraak van de relaties met geïntimeerde, appellante voort in Storkpompen bevoorradt werd, door bemiddeling nl. van een grossier die voor appellante onbekend kon blijven dank aan de verwijdering door hem zelf of door appellante, aan de aan de pompen gehechte nummerplaten; dat appellante voortgegaan is met deze pompen aan een merklijk lagere prijs dan de officiële prospectusprijs te verkopen, wat ze gemakkelijk kon doen omdat ze geen commissie aan de installateurs uitkeerde;

Overwegende dat geïntimeerde uiteenzet dat volgens de gewone handelspraktijk in zake sanitaire apparaten en pompen, de toestellen aan de grossiers verkocht worden met een korting van 40 %, waarvan 25 % bestemd voor de installateur; dat deze voor de verbruikers geheimgehouden praktijk door geïntimeerde tegenover de vaklieden bevestigd wordt door de letters EH in de bovenste rechterhoek van de prijzenlijsten (E, vijfde letter van het alfabet, betekent $5 \times 5 \%$, H, achtste letter van het alfabet, betekent $8 \times 5 \%$); dat de handelwijze van appellante, luidens een reeks brieven door grossiers aan geïntimeerde toegezonden, aangeklaagd wordt als « bradage », en « niet eerbiedigen van de installateur »;

Overwegend dat om haar eis in rechte te gronden, geïntimeerde in de dagvaarding alleen gewag maakte van « oneerlijke praktijken » en « misbruikelijke voorwaarden »; dat zij zich in conclusies beriep op « gebruiken (die) de kracht hebben van wet » en « oneerlijke mededinging »;

Overwegende dat in de onderhavige zaak, welke zich tussen producent en grossier beweegt, geen beroep kan gedaan worden op « oneerlijke mededinging »; dat mededinging immers veronderstelt dat door twee of meerdere personen eenzelfde cliënteel wordt bewerkt, wat hier het geval niet is;

Overwegende dat de zgz. « kracht van wet hebbende » gebruiken niet als dusdanig tot grondslag van de vordering dienstig zijn; dat contracterende partijen gebonden zijn tot « de gevolgen die door... het gebruik... aan de verbintenis... worden toegekend » (art. 1135 B.W.); maar dat de in het huidige geding gewikkelde partijen door geen contract met elkander gebonden zijn; dat, toegepast buiten contractueel verband, de bewering dat alle in de handel ingeburgerde gebruiken kracht van wet hebben, niet houdbaar is;

Overwegende dat ten aanzien van de beweerde oneerlijkheid van appellant's handelsmethode, de navolgende elementen te onderscheiden zijn:

1. Verkoop aan lagere prijs :

Overwegende dat geïntimeerde's prijzenlijsten de uitdrukkelijke melding dragen « Prijzen vrijblijvend »; dat geen enkel van de in de bundel voorkomende reclames van Storkpompen melding maakt van een opgelegde prijs; dat ook de facturen van geïntimeerde van geen geïmposeerde prijs gewagen; dat er dus wel een « officiële », maar hoegenaamd geen « opgelegde » prijs bestaat;

Overwegende dat het verkopen onder de door de producent aangeduide officiële maar niet opgelegde prijs geen oneerlijkheid uitmaakt;

2. Niet eerbiedigen van het gebruik erin bestaande aan de installateur een *ristorno* uit te keren, ook wanneer de bestelling rechtstreeks door de verbruiker gedaan wordt :

Overwegende dat het bestaan van dit gebruik door de voorgelegde stukken bewezen is en trouwens volmondig wordt toegegeven; dat dit gebruik zich overigens tot vele andere artikelen dan het sanitaire en de hydrofoorgroepen uitstrekt, vanzelfsprekend met verschillende percentages volgens de bedrijfstakken;

Overwegende dat over de waarde van dit gebruik gediscussieerd kan worden; dat naar de mening van het Hof, dit gebruik niet verdient gerangschikt te worden onder deze waarvan het K.B. van 23 december 1934 de bescherming heeft beoogd; dat bijgevolg appellante, die noch met de producent noch met de installateurs in contractueel verband staat, vrij is dit gebruik te ignoreren, en zelfs haar handelspolitiek en publiciteit op de miskenning ervan te gronden; dat in ieder geval, het aan appellante gedaan verwijt de normale voorwaarden der concurrentie verdraaid te hebben, slechts ontvankelijk zou zijn vanwege de door het K.B. van 23 december 1934 beschermde mededingers, en niet vanwege de geïntimeerde, die producent is en dus geen mededinger van de appellante;

3. Wegnemen of laten wegnemen van de nummerplaatjes op de verhandelde Storkpompen :

Overwegende dat de eerste rechter, zonder nader verduidelijking, deze praktijk veroordeeld heeft als oneerlijke mededinging en derde medeplichtigheid aan contractbreuk, t.w. de breuk van het contract tussen geïntimeerde en de niet genoemde grossier die appellante bevoorradt;

Overwegende dat voorafgaandelijk tot het onderzoek van dit geschilpunt, het principe dient gesteld dat de rechter het voorwerp en de oorzaak van een vordering niet te buiten gaat met, binnen het raam van een algemeen door de eiser ingeroepen rechtsgrond, in casu de zbw. « oneerlijke praktijken ». argumenten of rechtsregels in te roepen die door de eiser niet werden aangehaald; dat de eerste rechter dit reeds gedaan heeft met te zinspelen op de hulpverlening van anderen's contractbreuk; dat het inroepen van deze of andere rechtsprincipes, louter tot explicitering van de door geïntimeerde aangevoerde « oneerlijkheid », aan het voorwerp of de oorzaak van de vordering geen wijziging toebrengt;

Overwegende dat het verwijderen van de aan de pompen gehechte nummerplaatjes een schending uitmaakt van het eigendomsrecht van geïntimeerde op haar handelsmerk; dat een producent gerechtigd is de voorwaarden te bepalen waarin de produkten die zijn merk dragen zullen verkocht worden; dat bijgevolg de handelaar die een merkprodukt verkoopt,

ook indien hij geen contract met de producent afsloot, de verplichting op zich neemt het te verkopen in de staat waarin de producent gewild heeft dat het zou verkocht worden, in casu met de aangehechte controleplaatjes (Limpens, Prijshandhaving buiten contract, n. 216 en v., voornamelijk 249);

Overwegende dat voormelde verplichting, in hoofde van de leverancier die van geïntimeerde kocht en appellante bevoorraade, van contractuele aard is; dat het geen twijfel lijdt dat appellante deze leverancier ertoe heeft aangezet aan deze verplichting tekort te komen; dat dus, benevens de miskennis door appellante van geïntimeerdes eigendomsrecht op het handelsmerk, ook de hulpverlening aan contractbreuk als grond tot schadevergoeding tegen appellante mag ingeroepen worden;

Overwegende, ten aanzien van de begroting der schade, dat geïntimeerde wel brieven voorbrengt van grossiers die wegens de handelwijze van Sanico met boycot van de Storkpompen dreigen, maar dat nergens uit blijkt dat deze bedreigingen ook maar een begin van uitvoering hebben gekend; dat de expertise die door de eerste rechter tot nazicht van het aantal in onregelmatige voorwaarden verkochte pompen bevolen werd, voor de begroting der schade geen nut kan opleveren, terwijl de schade geenszins evenredig is met het aantal pompen door appellante onder de officiële prijs verkocht; dat anderzijds mag uitgesloten worden dat de afzet van Storkpompen door appellante een werkelijk grote uitbreiding genomen heeft, daar in dit geval de oneerlijke grossier die appellante bevoorraadt niet onbekend zou kunnen blijven; dat dienvolgens het bestaan van stoffelijke schade niet bewezen voorkomt;

Overwegende echter dat de handelingen van appellante aan geïntimeerde een zedelijke schade hebben toegebracht voornamelijk wegens de talrijke reclamaties die geïntimeerde vanwege haar afnemers heeft moeten verduren; dat er deswege grond bestaat tot toekenning van een vergoeding, waarvan het bedrag hierna ex aequo et bono zal worden bepaald;

(Het overige zonder belang.)

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord de heer Advocaat-generaal de Hoon in zijn eensluidend advies betreffende de bevoegdheid, uitgebracht in openbare terechtzitting;

Bevestigt het bestreden vonnis in zoverre de rechtbank zich bevoegd verklaarde en de tegeneis van appellante afwees;

Doet het vonnis voor het overige teniet;

Veroordeelt appellante om aan geïntimeerde ten titel van zedelijke schade te betalen de som van 20.000 frank met de gerechtelijke intrest;

Zegt dat geïntimeerde het onderhavig arrest « in extenso » zal mogen publiceren in haar huisorgaan « Pompennieuws Stork » op kosten van appellante, kosten inverterbaar op vertoon van het blad bevattend de in extenso gemaakte publicatie en van een pro forma rekening van de drukker, tot beloop van een maximum van 2.000 frank;

Wijst de vordering voor het overige af als ongegrond;

Veroordeelt appellante tot de twee derden en geïntimeerde tot het overige derde van de kosten van beide aanleggen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

11e Kamer. — 21 december 1962.

Voorzitter : Grosemans R.

Rechters : M.M. Motte M.Th. en Anne de Molina J.

Advokaten : Mrs. Bayart, Braeckman en Van Cauwelaert.

Handelshuur. — Begrip « ander aanbod » voorzien in artikel 22 van de wet op de handelshuur.

Het « ander aanbod » waarvan sprake in artikel 22 in fine van de wet op de handelshuur moet uitgaan van een andere persoon dan degene wiens eerste aanbod werd afgewezen.

Tielemans A. en Van Nevel M. t./ Versteegh A. en Brasserie Impériale.

Gezien de in regelmatige vorm voorgelegde stukken betreffende de voorgaande procedure in deze beide zaken, en namelijk :

1. het vonnis waartegen beroep, na tegenspraak tussen partijen op 7 februari 1961 door de Vrederechtbank van het kanton van Sint-Jans-Molenbeek geveld, vonnis waarvan geen betekenisakte wordt voorgelegd;

2. de akte van beroep op 1 en 5 juni 1962 door het ambt van deurwaarder Claes te Brussel ten verzoeken van N.V. Brasseries Impérial aan partijen Versteegh en Tieleman-Van Nevel betekend;

3. de akte van beroep op 2 augustus 1962 door het ambt van deurwaarder De Meerleer te Brussel ten verzoeken van partijen Tieleman-Van Nevel aan partij Versteegh en aan N.V. Brasseries Impérial betekend;

Overwegende dat de N.V. Brasseries Impérial bij conclusie een tegenberoep ingesteld heeft tegen partijen Tieleman-Van Nevel;

Gehoord de partijen en gezien hun besluiten;

Overwegende dat de beroepen, regelmatig naar de vorm binnen de wettelijke termijn werden ingesteld en dat de ontvankelijkheid ervan niet betwist wordt;

Overwegende dat beide hoofdberoepen en het tegenberoep ingesteld zijn geworden tegen hetzelfde vonnis dat uitspraak doet in zaak de huurverlenging van hetzelfde handelshuis; dat beide zaken verknocht zijn en dat in het belang van een goede rechtsbedeling ze samen dienen gevoegd om door een zelfde vonnis te worden beslecht;

A. Beroep Tieleman-Van Nevel t./ Versteegh en N.V. Brasseries Impérial :

Overwegende dat beroepers Tieleman-Van Nevel aan de eerste rechter verwijten hun aanvraag tot huurverlenging niet te hebben aanvaard vanaf 1 juni 1961 van de handelshuurovereenkomst, die zij genoten, betreffende een handelshuis waarin zij in hoedanigheid van onderhuurders een herberg uitbaten, gelegen te Sint-Jans-Molenbeek, Gentssteenweg 736, mits een jaarlijkse huurprijs van 54.000 F, vermeerderd met de taken te betalen;

Overwegende dat de oorspronkelijke eis van voornoemde beroepers er eveneens toe strekte te horen zeggen voor recht dat de mededeling van het aanbod van een derde door verweerders Versteegh en N.V. Brasseries Impérial hun gedaan, nietig was; dat bijgevolg het recht op huurvernieuwing hun verworven is en zulks ten opzichte van deze beide verweerders (dagvaarding d.d. 12-4-1960);

Overwegende dat beroepers Tieleman-Van Nevel op 1 december 1960 deze beide verweerders opnieuw lieten dagvaarden om :

a) te horen zeggen voor recht dat het tweede aanbod van de Brouwerij Haelterman door gedaagde Versteegh hun medegedeeld op 8 november 1960 niet als ander aanbod kan gelden in de zin van artikel 22 van de wet op de handelshuurovereenkomsten;

b) te horen zeggen dat dit tweede aanbod van alle rechtsgevolg ontbloeit is en dat partijen Tieleman-Van Nevel van de voordelen zullen genieten van hun eerste dagvaarding en van het vonnis van 26 september 1960, dat het eerste aanbod van een derde «nietig verklaarde als niet beantwoordend aan de wettelijke voorziene vormvereisten»;

Overwegende dat inderdaad het eerste aanbod van een derde aan onderhuurders Tieleman-Van Nevel en aan hoofdhuurder N.V. Brasseries Impérial medegedeeld werd door Versteegh (verhuurder) zonder de identiteit van deze derde bekend te maken;

Overwegende dat een nieuw aanbod van een derde, de P.V.B.A. Brasseries Haelterman, door de verhuurder aan onderhuurder en huurder in de wettelijke vorm op 8 november 1960 werd medegedeeld; dat uit dit laatste aangetekend schrijven duidelijk blijkt, zoals trouwens uit de andere voorgelegde stukken van de bundels, dat het eerste aanbod ook uitging van P.V.B.A. Brasseries Haelterman, dat trouwens niet ernstig wordt betwist dat deze laatste brouwerij beide aanbiedingen aan verhuurder Versteegh had gedaan;

Overwegende dat «het ander aanbod» voorzien door artikel 22 van de wet op de handelshuurovereenkomsten een aanbod moet zijn dat uitgaat van een andere persoon dan diegene wiens eerste aanbod werd afgescheept, zoals dit duidelijk blijkt uit de studie van de voorbereidende werken die deze wet voorafgingen;

dat de oorspronkelijke tekst van artikel 22 door de Kamer aan de Senaat overgemaakt, eindigde met de woorden : «zonder dat de derde ontvankelijk zij om zijn aanbod te herhalen, noch de verhuurder om zich op een ander te beroepen»;

dat een amendement aangenomen werd, waarbij deze zin vervangen werd door de volgende : «maar de verhuurder kan zich binnen een maand na de uitspraak van het vonnis, op het aanbod van een andere derde beroepen, wanneer het eerste aanbod om enig andere reden dan oprechtheid ongeldig is verklaard» (Parlem. Handel, Senaat 1949, 50 blz. 279 en volg.);

dat deze gedachte gehandhaafd werd in de definitieve tekst waarvan de inkleding eenvoudiger is (2de aanvullend verslag van de verenigde commissies van justitie en economische zaken van de senaat, Parl. Document. Senaat 1949-1950, nr. 214);

Overwegende dat tijdens de bespreking van het amendement op art. 22, geen spraak meer geweest is van het herhalen van aanbod door de derde maar slechts van «een andere derde» (verklaringen van de heren Coulonvaux en Servais op zitting van 26 januari 1950, Parlem. Handel, Senaat 1949-50, blz. 279 en volg. en blz. 376);

Overwegende dat het tweede aanbod van P.V.B.A. Brouwerij Haelterman aan partijen N.V. Brasseries Impérial en Tieleman-Van Nevel op 8 november 1960 medegedeeld bijgevolg niet geldig is als niet beantwoordend aan de vereisten van de wet;

Overwegende dat de oorspronkelijke eis van beroepers Tieleman-Van Nevel gegrond is; dat het beroep door hen ingesteld eveneens gegrond is;

B. Beroep N.V. Brasseries Imperial t./ Versteegh en Tieleman-Van Nevel :

Overwegende dat de oorspronkelijke eis van de N.V. Brasseries Impérial er toe strekte de huurhernieuwing te bekomen van de huurovereenkomst betreffende het handelshuis dat onderverhuurd wordt als café aan de partijen Tieleman-Van Nevel;

dat aan de eerste rechter gevraagd werd :

1. voor recht te zeggen dat het tweede aanbod van de Brouwerij Haelterman niet als ander aanbod kan gelden in de zin van hierbovenvermeld artikel 22, en dat het nietig is;

2. in ondergeschikte orde, en voor zover het tweede aanbod van gedaagde Versteegh als rechtsgeldig zou worden beschouwd, haar akte te verlenen dat zij hetzelfde aanbod doet als de derde aanbieder, de P.V.B.A. Brouwerij Haelterman en bereid is de som van 66.000 F per jaar te betalen ten titel van huurprijs evenals de grondbelastingen, de andere clausules van het huurcontract dezelfde zijnde als van die op dit ogenblik in voege;

3. te horen zeggen dat in dit geval de N.V. Brouwerij Impérial boven de derde aanbieder als huurster verkozen is voor een nieuwe periode van 9 jaar vanaf 1 juni 1961 (dagvaarding van 7 december 1960);

Overwegende dat het bestreden vonnis het tweede aanbod door de verhuurder aan de hoofdhuurder medegedeeld als rechtsgeldig heeft beschouwd en de N.V. Brasseries Impérial van haar hoofdeis bijgevolg heeft afgewezen, maar de ondergeschikte eis gegrond heeft verklaard (en voor recht heeft gezegd dat de bedongen huurovereenkomst vernieuwd wordt vanaf 1 juni 1961 ten gunste van deze hoofdhuurster mits betaling van een jaarlijkse huurprijs van 66.000 F, vermeerderd met de grondbelastingen, alle andere waarden van de lopende huurceel in voege blijvend);

Overwegende dat beroepster N.V. Brasseries Imperial het vonnis a quo vraagt te horen bevestigen, in zoverre dat het de partijen Tieleman-Van Nevel van hun eis tot huurvernieuwing tegenover de hoofdhuurster afwijst; dat deze laatste bij middel van haar tegenberoep de uitdrijving wenst te horen uitspreken van de partijen Tieleman, als zonder titel noch recht bezithouders van de gehuurde lokalen;

Overwegende dat wegens de hierboven aangehaalde redenen noch het eerste noch het tweede aanbod rechtsgeldig is; dat de hoofdeis van beroepster N.V. Brasseries Imperial gegrond is; dat haar eis tot huurvernieuwing mits betaling van een jaarlijkse huurprijs van 66.000 F vermeerderd met de grondbelastingen, ondergeschik was aan de geldigverklaring van het tweede aanbod;

dat deze ondergeschikte eis bijgevolg niet dient onderzocht en het vonnis a quo desbetreffend dient te niet gedaan; dat bijgevolg het bestreden vonnis ook dient hervormd voorwat betreft het afwijzen van de eis tot huurvernieuwing ingesteld door partijen Tieleman-Van Nevel;

dat het tegenberoep van N.V. Brasseries Imperial ongegrond is;

Gelet op artikels 4, 37 tot en met 41 van de wet van 15 juni 1935;

Om deze redenen :

De Rechtbank,
Rechtsprekende na tegenspraak in graad van beroep;

Alle andere of tegenstrijdige besluiten als ongegrond afwijzende;

Zegt dat de zaken ingeschreven onder nrs 15862 en 950 dienen samengevoegd te worden wegens verknoktheid;

Zegt dat de hoofdberoepen en het tegenberoep ontvankelijk zijn;

Zaak nr. 9050 :

Zegt het beroep gegrond, doet het bestreden vonnis te niet :

Wijzigende :

Zegt voor recht dat het tweede aanbod van de P.V.B.A. Brouwerij Haelterman aan beroepers medegedeeld op 8 en 16 november 1960 niet als ander aanbod geldt in de zin van artikel 22 van de wet op de handelshuurovereenkomsten;

Zegt dat dit tweede aanbod van alle rechtsgevolg ontbloomt is;

Zegt dat beroepers Tieleman - Van Nevel voor een nieuwe termijn van negen jaar beginnende op 1 juni 1961 de onderhuurvernieuwing genieten van het gebouw gelegen te Sint-Jans-Molenbeek, Gentsesteenweg nr 756 en onderhuurders blijven van beroepene N.V. Brasseries Impérial mits betaling van een jaarlijkse huurprijs van 54.000 F vermeerderd met de belastingen en inachtneming van de andere voorwaarden van het huurcontract afgesloten op 24 april 1952 tussen voornoemde beroepene en Mevr. Grislain dat door beroepers overgenomen werd op 1 februari 1957;

Veroordeelt beroepene Versteegh tot de kosten van beide aanleggen;

Zaak nr. 15.862 A.R. :

Zegt het beroep gegrond in de hiernabepaalde maat: Doet het bestreden vonnis te niet;

Wijzigende,

Zegt voor recht dat het tweede aanbod van de P.V.B.A. Brouwerij Haelterman aan beroepster medegedeeld op 8 november 1960 niet als ander aanbod geldt in de zin van artikel 22 van de wet op de handelshuurovereenkomsten;

Zegt dat dit tweede aanbod van alle rechtsgevolg ontbloomt is;

Zegt dat beroepster N.V. Brasseries Impérial voor een nieuwe termijn van negen jaar beginnende op 1 juni 1961 de huurvernieuwing geniet van het gebouw gelegen te Sint-Jans-Molenbeek, Gentse steenweg 736, en huurster blijft van beroepene Versteegh mits betaling van een jaarlijkse huurprijs van 54.000 F vermeerderd met de grondbelastingen, en inachtneming van de andere voorwaarden van het huurcontract afgesloten op 9 mei 1952 tussen beroepster en beroepene Versteegh;

Zegt het beroep ongegrond in zo verre het strekte tot het afwijzen van partijen Tieleman van hun eis tot huurvernieuwing tegenover beroepster; wijst in deze maat beroepster van haar eis af;

Verklaart het tegenberoep ongegrond en wijst beroepster er van af;

Veroordeelt beroepene Versteegh tot de kosten van eerste aanleg en tot de 1/2 der beroepskosten jegens beroepster.

BURGERLIJKE RECHTBANK VAN LEUVEN

26 september 1962.

Voorzitter : M. Catfoolis.

Rechters : M.M. Meulemans en Boeye.

Advokaten : Mrs. Van Hemelrijck en Dilis.

Arbeidsongevallen. — Niet toepasselijkheid van de wet op de arbeidsongevallen voor leden van het statutaire personeel van de N.M.B.S.

De wet op de arbeidsongevallen is niet toepasselijk op de aan leden van het statutair personeel van de N.M.B.S. overkomen arbeidsongevallen. Deze leden zijn immers niet verbonden door een arbeids- of bediendenovereenkomst.

De vrederechter is derhalve niet bevoegd indien het gevorderde bedrag zijn bevoegdheidsgrens overschrijdt.

M. t/ N.M.B.S.

Gelet op het vonnis waarvan behoorlijke uitgifte wordt voorgelegd, op tegenspraak tussen partijen door de heer Vrederechter van het tweede kanton Leuven op 14 juni 1960 gewezen en waartegen door oorspronkelijke aanlegger tijdig en regelmatig beroep werd aangekend bij exploit van deurwaarder Vanderperren in dato 10 oktober 1960;

Overwegende dat het beroep ontvankelijk is wat trouwens niet wordt betwist;

Overwegende dat de vordering die voor de eerste Rechter werd ingeleid ertoe strekte beroepene te doen verwijzen aan beroeper, op grond van de wet op de arbeidsongevallen, de wettige vergoedingen inzake te doen uitkeren;

Overwegende dat de eerste rechter zich onbevoegd verklaarde « ratione materiae » om over de ingestelde rechtsvordering uitspraak te doen;

Overwegende dat beroeper deel uitmaakt van het vast personeel dat in dienst staat van beroepene;

Dat hij op 20 februari 1958 te Leuven, toen hij van zijn werk naar huis keerde, het slachtoffer was van een ongeval;

Overwegende dat de eerste Rechter terecht oordeelde dat de rechtsbetrekkingen die tussen de Maatschappij en haar personeel ontstaan, niet beheerst worden door een dienst-, een arbeids- of een bediendencontract zoals bepaald door artikel 1 van de wet op de arbeidsongevallen doch wel door het speciaal statuut waarvan sprake in artikel 13 van de wet van 23 juli 1926 tot oprichting van de N.M.B.S.;

Overwegende dat aldus blijkt dat de toestand van het personeel van beroepene beheerst wordt door een publiek rechterlijk statuut; dat de leden van het personeel een openbare functie uitoefenen en dat de maatschappij als een administratieve overheid dient te worden beschouwd;

Overwegende dat hieruit ook voortvloeit dat de rechtsbetrekkingen die tussen beroepene en haar personeel tot stand komen door een administratief statuut en niet door een arbeids- of bedieningscontract beheerst worden (Verbr. 27.11.1959 inzake N.M.B.S. tegen Becu);

Overwegende dat de statuten het verschil maken tussen het tijdelijk personeel « voor hetwelk de sta-

tuten niet gelden en voor hetwelk de voorwaarden van dienstverhuring alleen bepaald worden door een bedienings- of door een arbeidscontract» (art. 2 van de statuten) enerzijds en de andere agenten op dewelke de statuten toepasselijk zijn anderzijds;

Dat hieruit ook kan worden afgeleid dat de vaste agenten door geen dienst- of arbeidscontract aan de maatschappij verbonden zijn doch uitsluitelijk door de bepalingen van de statuten;

Overwegende dat zo de agenten niet verbonden zijn door een dienst- of arbeidscontract, de wet op de arbeidsongevallen op hen ook niet toepasselijk is;

Overwegende dat beroeper vergeefs art. 45, XVI, lit E van de statuten inroept en er uit wil besluiten dat de wet op de arbeidsongevallen, niettegenstaande het speciaal statuut van de agenten, op hen toepasselijk is;

Overwegende dat dit artikel slechts voorkomt als een referentie die tot doel heeft de basis aan te duiden op dewelke de vergoedingen wegens arbeidsongevallen dienen te worden berekend;

Overwegende dat de wet van 23 juli 1926 geen enkele bepaling inhoudt luidens dewelke de gewone regels van de bevoegdheid niet toepasselijk zouden zijn op de beslechting van de geschillen betreffende de vergoedingen van de schade voortspruitende uit arbeidsongevallen;

Overwegende dat die wet evenmin voorziet dat de commissie die gelast werd met het opstellen van de statuten de macht hebben zou bevoegdheid toe te kennen aan de vrederechter om dergelijke geschillen te beslechten;

Overwegende anderzijds dat het bedrag van de vordering door beroepene voor de eerste Rechter op 20.000 frank geraamd werd en derhalve de gewone bevoegdheid van de vrederechter overschrijdt;

Overwegende dat artikel 473 van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering bepaalt dat de Rechtbank van eerste aanleg zetelende als beroepsinstantie ten gronde vonnist wanneer zij oordeelt dat het geschil binnen de perken van haar bevoegdheid valt;

Overwegende dat beroepene over de grond van de zaak besluiten genomen heeft; dat beroeper zich tot heden beperkt de bevoegdheid van de vrederechter in te roepen;

Overwegende dat het dan ook behoort, met het oog op een goede rechtsbedeling, aan beroeper te bevelen ten gronde te besluiten;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Ontvangt het beroep en verklaart het ongegrond, wijst beroeper ervan af;

En de zaak tot zich trekkend op grond van art. 473 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering;

Beveelt aan beroeper over de grond van de zaak te besluiten;

Verzendt de zaak naar de algemene rol.

NOOT : In dezelfde zin als vorenstaand vonnis werd o.m. beslist door de Rechtbank te Mechelen d.d. 14 mei 1962 inzake N.M.B.S. t/ Coppens en de Rechtbank te Tongeren d.d. 24 mei 1962 inzake Meybosch t/ N.M.B.S.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE TONGEREN

Raadkamer. — 30 augustus 1963.

Voorzitter : M. M. Frère.

O.M. : M. J. Ponet.

Advokaat : Mr. J. Daenen.

Art. 422 bis S.W. — Verzuim hulp te verlenen aan iemand die in groot gevaar verkeert. — Voorwaarden van strafbaarheid. — Voorlopige hechtenis.

De toepassing van art. 422 bis S.W. vereist niet dat de persoon, die gehouden is hulp te bieden aan iemand die in groot gevaar verkeert de visu de feiten zou vaststellen die de oorzaak zijn van de toestand van het slachtoffer.

Het is voldoende dat hij ingelicht weze over het feit dat iemand in groot gevaar verkeert, hetzij door het horen schreeuwen, hetzij door het horen vallen van het slachtoffer, hetzij door het zien van de gevolgen van slagen, of eindelijk door de beschrijving van hen die hem om hulp verzoeken.

Wanneer vaststaat dat een betichte met opzet zich onthouden heeft hulp te verstrekken, die hij had kunnen verlenen, is de voorlopige hechtenis gerechtvaardigd.

O.M. t/ Ovnicek.

Aangehouden onder bevel van aanhouding dd. 28 augustus 1963 onder de betichting van te Genk in de nacht van 24 op 25 augustus 1963 :

Verzuimd te hebben hulp te bieden of te verschaffen aan de genaamde Rataczak Walenty, persoon die in groot gevaar verkeerde, hetzij hij zelf diens toestand had vastgesteld, hetzij diens toestand hem beschreven was door diegenen, die om zijn hulp verzochten, hij zelf kunnen hulp bieden zonder ernstig gevaar voor hem zelf of voor anderen.

Overwegende dat de betichten Peterlin en Ovnicek beweren dat zijzelf de hulpbehoevende toestand niet hebben vastgesteld, zoals vereist door art. 422bis van S.W.B.;

Overwegende nochtans dat de betichte Ovnicek, voornoemd, zo hij de slagen niet zag toebrengen, toegaf de gevolgen bemerkt te hebben, d.i. het bewusteloos zijn en het plaatsen van het slachtoffer tegen de gevel van het café, zonder dat hij er zich van vergewiste dat het slachtoffer hulp kon gebruiken en zonder hem deze te verlenen;

Overwegende dat ook, volgens de versie van betichte Ovnicek, betichte Peterlin zegde aan betichte Stampach, na de zware slag van het slachtoffer gehoord te hebben : « Gij moogt een dronken man niet slaan » en later aan de uitgangsdeur zou zijn gaan kijken;

Overwegende dat de Wet niet vereist dat de vaststellingen de visu zouden gebeuren, maar dat het volstaat dat deze die de hulp moet bieden, voldoende ingelicht weze over de hulpbehoevende toestand van een in groot gevaar verkerend iemand, hetzij door het horen schreeuwen, hetzij door het horen vallen van het slachtoffer, hetzij door het zien van de gevolgen van de slagen of eindelijk door de beschrijving van diegenen, die hem om hulp verzoeken;

Overwegende dat er in casu een werkelijk complot gesmeed werd tussen de betichten en het bieden van hulp bv. door het binnen brengen van het slachtoffer in het café, door het verzorgen van het slachtoffer,

door het opbellen van een geneesheer of van de politie afbreuk zou gedaan hebben aan het vooropgezet stilzwijgen, waartoe de betichten besloten waren;

Overwegende dat voor wat de betichten Peterlin en Ovnicek betreft de noodwendigheden van het onderzoek vereisen dat zij aangehouden zouden blijven;

Gezien art. 422 bis S.W.B.; gezien artikel 4 der wet van 20 april 1874 en de Wet van 15.6.1935 op het gebruik der talen;

Beveelt :

dat voornoemde verdachte om de hierboven aangehaalde beweegredenen in voorlopige hechtenis zal blijven en bevestigt hiertoe het door de heer Onderzoeksrechter uitgereikte aanhoudingsmandaat.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

4 januari 1962.

Voorzitter : M. Van Lerberghe.

Referendaris : M. Vandekerckhove.

Advokaten : Mrs. Heffinck en Bulckaert.

1. **Faillissement. — Aanvaarding van een hypothecaire schuldvordering in strijd met wetsbepalingen van openbare orde. — Onherroepelijk ?**
2. **Hypotheek op toekomstige goederen ? — Natrekking. — Uitzondering.**

1. *Na verificatie wordt een hypothecaire schuldvordering door de curator en de rechtercommissaris aanvaard. Deze aanvaarding wordt na het overlijden van de curator door zijn opvolger betwist.*

De stelling, dat bedoelde aanvaarding onherroepelijk is zou juist zijn, indien zij wegens het uit art. 1110 B.W. voortvloeiend toestemmingsgebrek, nl. dwaling, bestreden wordt; zij is echter onjuist wanneer het akkoord in strijd met een wetsbepaling van openbare orde of door bedrog zou tot stand zijn gekomen. Het aan de grond van de faillissementswet liggend beginsel van openbare orde is de gelijkheid onder de schuldeisers, terwijl de wetsbepalingen betreffende de voorrechten en hypotheeken eveneens van openbare orde zijn.

2. *Krachtens art. 78, 2° lid van de hypotheekwet van 16 december 1851 kunnen toekomstige goederen niet met hypotheek bezwaard worden. Toevoegingen echter, zoals gebouwen die na de hypotheekakte op de bezwaarde grond opgericht worden, behoren eveneens tot de hypothecaire waarborg op voorwaarde dat natrekking bestaat.*

Het niet kunnen bezwaren met een hypotheek van toekomstige goederen gaat in een bepaald geval niet op, nl. wanneer de geldontlener, die de hypotheek verleent, een dadelijk recht heeft om te zijnen behoeve te bouwen uit kracht van een overeenkomst, waardoor de eigenaar van de grond terzelfdertijd de toelating verleend heeft om op de grond te bouwen en van het recht van natrekking ten voordele van de ontleners heeft afgezien.

De bij de artt. 552 t/m 555 B.W. voorziene kunstmatige natrekking is niet van openbare orde, zodat de belanghebbende ervan kan afzien en/of bij overeenkomst afwijken. Art. 555 B.W. is niet toepasselijk wanneer diegene, die op andermans grond gebouwen optrekt, dit b.v. uit kracht van een overeenkomst doet.

Mr. Heffinck q.q. (faillissement Noppe)
t/ N.V. Rond den Heerd.

Gezien de daging van 29 augustus 1961, waarbij de curator het hypothecaire karakter van de inschuld groot 141.629,50 F, door de N.V. in het faillissement Noppe ingediend en aanvaard door de toenmalige curator, ontkent en opnemning van dit bedrag in het gewoon passief vordert, kosten aan verweerster

Ten aanzien van de feiten.

Mejuffrouw Marie Vandendriessche en Georges Noppe zijn verloofd en zullen weldra huwen;

de ouders van het meisje schenken door notariële akten van 26 november 1948 een stuk bouwgrond aan hun dochter;

de beide verloofden wensen op die grond, eigendom van mejuffer Vandendriessche, een toekomstige woning te bouwen en daarom ontlenden beiden door notariële akte van 7 december 1948 jegens de N.V. « Rond den Heerd » 140.000 F met de in de akte uitgesproken bedoeling een arbeiderswoning, voor hen beiden bestemd op te trekken ;

Mejuffer Vandendriessche, de enige eigenares van de grond, staat aan de N.V. (zonder dat Georges Noppe dit doet of daarin tussenkomt blijkens de tekst van de akte) een hypothecaire waarborg toe op haar grond en het op die grond op te richten gebouw;

het huwelijk grijpt plaats op 17 juni 1949 zonder huwelijkscontract dus met het regime van wettelijke gemeenschap van goederen;

de gemeenschap bouwt met de 140.000 F en waarschijnlijk overige spaargelden der gemeenschap, het huis op de grond van de vrouw;

er worden practisch geen terugbetalingen gedaan en Georges Noppe wordt bij vonnis van 22 mei 1954 failliet verklaard;

hij heeft jegens de N.V. « Rond den Heerd » een schuld van 140.000 F met rente en de N.V. vordert haar aangifte in het hypothecaire passief van de gefailleerde voor het voormelde bedrag zich daartoe steunend op de akte van 7 december 1948;

de curator en de rechter-commissaris aanvaarden deze grondpandelijke inschuld op 1 juli 1954;

hiertegen is de vordering van de huidige curator, benoemd na het overlijden van de vorige curator, gericht;

Ten aanzien van het recht.

Overwegende dat verweerster de eerste aanvaarding door de toenmalige curator en rechter-commissaris als onherroepelijk aanziet zodat de huidige vordering, alleen reeds om deze reden, ongegrond is;

Overwegende dat de stelling van verweerster zou opgaan moest het akkoord, gesloten voor de rechter-commissaris bij het onderzoek der schuldvorderingen, aangevochten worden uit het toestemmingsgebrek vloeiend uit art. 1110 B.W., nl. dwaling (zie arrest Poitiers, 7 februari 1933, Sirey 1933, II, 100, verbroken door het arrest van het Franse Hof van Cassatie 22 februari 1939, Sirey 1939, I, 135); dat de stelling van verweerster echter niet opgaat wanneer het akkoord is tot stand gekomen tegen een wetsbeschikking van openbare orde in (Cassatie Fr. 31 juli 1947, Sirey 1947, I, 186; D. 1948, J. 41 noot Percerou) of in geval van fraude (R.P.D.B., Tw. Faillite nr. 1925 krachtens de regel « fraud omnia corruptit ») en bedrog;

dat het beginsel van openbare orde, liggende aan

de grond van de faillissementswet, is de gelijkheid onder de schuldeisers;

dat insgelijks de wetsbepalingen omtrent de voorrechten en de hypotheeken van openbare orde zijn;

dat de huidige curator dienvolgens terecht het vroegere akkoord voor de rechter-commissaris kan aanvechten op grond van de voormelde wetsbeschikkingen van openbare orde, zodat het eerste middel van verweerster niet opgaat;

Overwegende dat verweerster verder voorhoudt dat de hypotheek werd verleend niet enkel op de grond van mejuffer Vandendriessche maar tevens op het naderhand op die grond op te trekken gebouw;

Overwegende dat krachtens art. 78, 2e lid der hypotheekwet van 16 december 1851 toekomstige goederen niet met hypotheek kunnen worden bezwaard;

dat echter toevoegingen, zoals gebouwen, die na de hypotheekakte op de bezwaarde grond worden opgericht eveneens tot de hypothecaire waarborg behoren (Hof Aix, 26 maart 1885, Sirey 1889, I, 49; R.P.D.B., Tw. Hypothèques, nrs. 1362 en 1366) op voorwaarde dat natrekking bestaat;

Overwegende dat de curator hier natrekking inroep en betoogt dat het huis door deze natrekking eigendom werd van de eigenares van de grond (zie De Page, T. X, 1 nr 263 1e met noot 5) mits de verplichting in hoofde van de eigenares om, zoals hier, een vergoeding van het genoten voordeel aan de gemeenschap te betalen;

Overwegende dat het niet kunnen bezwaren met een hypotheek van toekomstige goederen in een bepaald geval niet langer opgaat nl. wanneer de geldontlener, een dadelijk recht heeft om te zijnen behoeve te bouwen uit kracht van een overeenkomst waardoor de eigenaar van de grond, te zelfder tijde de toelating verleend heeft om op de grond te bouwen en aan het recht van natrekking heeft verzaakt ten voordele van de ontleners (art. 45bis, wet 16 december 1851; Kluyskens, Voorrechten en Hypotheken, nr. 188 in fine; De Page, T. VII, nr. 488 en 489);

Overwegende dat dit uitzonderingsgeval zich ter zake niet voordoet omdat de geldontlener Noppe in de hypotheekakte van 7 december 1948 geen enkele hypotheek heeft verleend;

Overwegende dat de kunstmatige natrekking voorzien bij de art. 552 tot en met 555 B.W. niet van openbare orde is zodat de belanghebbende ervan kan afwijken door overeenkomst of eraan verzaken kan (De Page, T. VI, nr 44);

dat art. 555 B.W. niet van toepassing is wanneer diegene, die op andermans grond gebouwen optrekt, het recht heeft om te bouwen bv. uit kracht van een overeenkomst (eodem loco nr 70);

dat de gemeenschap ter zake heeft gebouwd ofwel uit kracht van de in de akte overeengekomen bestemming ofwel uit het duidelijk medeweten en -willen van de eigenares van de grond, zodat in geen van de beide voorgaande gevallen natrekking ontstaat (eodem loco nr 70 in fine), wel op een stilzwijgende manier een recht van opstal (eodem loco nr 75);

Overwegende dat ook in dit laatste geval Noppe geen recht van hypotheek op het toekomstig huis in de akte heeft verleend vermits uit de akte met zoveel woorden blijkt dat alleen mejuffrouw Vandendriessche de hypotheek toestaat en Noppe daar niet in tussenkomt;

Overwegende dienvolgens dat de opneming van de N.V. in het hypothecair passief door de vroegere curator gedaan foutief was, deze schuld draagt aan dit onjuiste aanvaarden en de vordering van de huidige curator gegrond is;

dat de N.V. eveneens schuld draagt aan deze oordeelkundige aangifte zodat de N.V. de helft van de kosten moet dragen, de rest zijnde gemakshalve ten laste van de boedel;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle andere besluiten afwijzend,
Zegt voor recht dat de N.V. ten onrechte in het hypothecair passief van het faillissement Noppe werd opgenomen;

Beveelt haar opneming in het gewoon passief van dit faillissement voor 141.629 F 50%;

Kosten voor de helft aan verweerster en voor de helft aan de boedel;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-
tegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling;

NOOT: In verband met het in vorenstaand geciteerde franse cassatiearrest van 31 juli 1947 zie ook het franse cassatiearrest van 13 februari 1957, opgenomen in Houin, Les grands Arrêts de la jurisprudence commerciale, 1962, p. 489 v. met opmerkingen van J. M. Bischoff.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE OOSTENDE

1e Kamer. — 27 juni 1963.

Voorzitter: M. Vandendriessche.

Rechters: M.M. Rayée en Heilman.

Referendaris: M. Six.

Advokaten: Mrs. G. Blanckaert en E. Boonen.

1. Verzekeringen (Zee-). — De verzekering van een vissersvaartuig zonder nadere omschrijving ervan, omvat, behoudens andersluidend beding alle welkdanige bestanddelen en toebehoorten.
2. Schade en schadeloosstelling. — Vergoedende intresten.

1. Verzekering van een vissersvaartuig, zonder dat in de polis het voorwerp van de verzekering gespecificeerd is.

Nu het schip in zijn onderdelen niet nauwkeurig omschreven is, moet hieronder worden verstaan het schip in zijn geheel met alle accessoria, die weliswaar eventueel afzonderlijk kunnen weggenomen worden, doch normaal bij het schip behoren en bestemd zijn voor de aan het schip opgelegde taak. Daaruit volgt dat de verzekering van een schip zonder nadere omschrijving, behoudens andersluidend beding, alle welkdanige scheepsbestanddelen, benodigheden en toebehoorten, die er normaal blijvend mede verbonden zijn omvat, o.m. het vistuig bij vissersschepen.

2. De vergoedende intresten maken deel uit van de schadevergoeding.

Legein t./ S.V. De Ster.

Overwegende dat de vordering als voorwerp heeft: de gedaagde te horen veroordelen om aan eiser te betalen:

1. een bedrag van 349.175 frank;
2. intresten voor 44.971 frank;
3. een bedrag van 180.000 frank, nl. het aandeel in een « voorbehoudingsfonds » van gedaagde;

Overwegende dat verweerster de eis betwist en zelfs bij tegeneis betaling van zekere intresten vordert;

Overwegende dat de vossereiteler O.246 «Frans Elza», waarvan de eiser eigenaar-reder was, op 25 september 1959 werd aangevaren door het Nederlandse vliegdekschip «Karel Doorman» en verloren ging;

De O.246 was bij de samenwerkende onderlinge vennootschap «De Ster» verzekerd voor 1.750.000 frank en het bedrag van deze verzekerde waarde werd door verweerster aan de eiser gestort op 26 april 1960;

Overwegende dat blijkt dat de Nederlandse Staat, die zijn verantwoordelijkheid in bewuste aanvaring erkende, de volgende bedragen heeft uitgekeerd in handen van de toenmalige raadsman van beide partijen:

1. voor verlies casco	1.032.500 F
2. voor verlies dekinventaris	113.452 F
3. voor verlies machinekamerinventaris	65.565 F
4. voor verlies keukeninventaris	4.225 F
5. voor verlies reddingsboot	9.911 F
6. voor verlies vistuig	156.022 F

Totaal	1.381.675 F
meer als intresten	178.742 F

Overwegende dat partijen in betwisting zijn omtrent de verdeling van deze bedragen en eiser van oordeel is dat hij — benevens het hem uitgekeerde verzekerd bedrag — nog recht heeft op de sommen sub 2) tot 6) aangeduid, en op een aandeel in de intresten; hij voert namelijk aan dat de in deze posten aangeduide zaken buiten de verzekering vallen, zodat ze niet kunnen toekomen aan de verweerster;

I. Overwegende dat de verzekeringsovereenkomst tussen partijen aangegaan, niet nader specificeert waarop de verzekering precies slaat; de polis behelst de verzekering van het «vaartuig O.246» en de algemene voorwaarden voorzien als voorwerp der verzekering «de vissersvaartuigen» (art. 1);

Overwegende dat, bij gebrek aan nadere omschrijving het begrip «schip» moet verstaan worden in zijn geheel, met alle accessoria die weliswaar eventueel afzonderlijk kunnen weggenomen worden, doch normaal bij het schip behoren en bestemd zijn voor de taak aan het vaartuig opgelegd (Répert. Droit Maritime, uitg. 1930, t. I, n° 209);

Overwegende dat de verzekering van een schip, zonder nadere beschrijving, dan ook — tenzij tegenovergesteld beding — alle welkdanige scheepsbestanddelen, scheepsbenodigdheden en toebehoorten bevat, die er normaal blijvend mee verbonden zijn, en o.m. het vistuig bij vissersschepen (cf. Smeesters en Winkel-molen, Dr. marit., t. III, n° 964; De Smet, Assurances maritimes et droit comparé (uitg. 1934), n° 175; Répert., op. cit., t. III, n° 2.497; Cleveringa, Zeerecht, blz. 48);

Overwegende dat al de voorwerpen vermeld in de posten dekinventaris, machinekamerinventaris, reddingsbootinventaris en verlies vistuig, als normale scheepsbenodigdheden en toebehoorten van een vissers-reiteler te aanzien zijn en derhalve in de aangegane verzekering zijn begrepen;

Overwegende dat eiser tevergeefs de bepaling van artikel 43 van de polis inroept, alwaar zekere bestanddelen uit de verzekering gesloten worden; de toepassing van deze bepaling wordt enkel voorzien in geval van stormschade;

Ook roept eiser nog zekere wettelijke beschikkingen in, nl. het reglement der zeevaartinspektie en bijlagen houdende o.m. de wettelijk vereiste inventaris van vissersvaartuigen (K.B. 12.12.1957, om te bewijzen

dat hij meer materiaal aan boord had dan het voorziene minimum en om te doen aannemen dat minstens al wat zich boven het gestelde minimum op zijn schip bevond, niet verzekerd was; de verzekering slaat echter wel op alle aan boord zijnde accessoria en, op de lijst opgesteld door de experten Boydens en Aspeslagh die diende als basis voor de toegekende vergoeding, komt geen enkele zaak voor die niet normaal bij de uitrusting van een vissersschip behoort;

Overwegende dat het eerste deel van de vordering strekkende tot het bekomen van de waarde van de bepaalde verloren gegane toebehoorten ongegrond is en terecht eigent de verzekering zich deze bedragen toe op basis van art. 60 van de algemene polisvoorwaarden;

II. Eiser vordert ook een bedrag van 44.971 frank intresten op; de Nederlandse Staat heeft op de door hem uitgekeerde sommen intresten betaald vanaf de aanvaring (25.9.1959) tot aan de betaling (29.1.1962) en eiser meent gerechtigd te zijn op een deel dezer intresten, nl. deze vervallen tussen 25 september 1959 en 26 april 1960, datum waarop hij van verweerster 1.750.000 F ontving;

Overwegende dat ter oplossing van deze betwisting ook art. 60 van de polis dient te worden toegepast;

De intresten werden — evenals de hoofdsommen — door de Nederlandse Staat gestort in handen van de gemeenschappelijke raadsman van beide partijen, die scheen op te treden in naam van Legein (zie de niet-gedateerde vraag gericht aan de heer Staatssecretaris van Defensie bij de Nederlandse Staat);

Bij toepassing van art. 60, alinea 2 van de polis is de verzekerde gehouden tot terugbetaling aan de verzekering van de vergoedingen ontvangen van de derde verantwoordelijke, zodanig dat (cf. al. c) de ontvangen schadevergoeding die lager is dan deze door de verzekeraarster aan het lid uitgekeerd, moet worden terugbetaald en het overblijvend deel van het verlies door de maatschappij wordt gedragen;

Overwegende dat de vergoedende intresten deel uitmaken van de schadevergoeding (cf. De Page, t. II, n° 1028); gezien de betaalde vergoeding, intresten inbegrepen, minder is dan de uitgekeerde verzekerde waarde, komt het totaal der door de Nederlandse Staat uitgekeerde vergoeding nu aan de verzekeringsmaatschappij toe;

III. Vraag tot het bekomen van «voorbehoudingsfonds»:

Overwegende dat uit de gegevens van de zaak blijkt dat de verweerster jaarlijks het grootste deel van het batig overschot stort op een speciale rekening van elke verzekerde; dit fonds wordt «voorbehoudingsfonds» genoemd, klaarblijkelijk omdat de gelden die erop vermeld zijn aan elk der verzekerden (leden) voorbehouden zijn;

Aan de hand van het jaarverslag over 1958, bedraagt het aan de reder van de O.246 voorbehouden fonds 161.008 frank en dit bedrag wordt door eiser gevorderd;

Overwegende dat art. 94 van de polis echter bepaalt dat «bij verlies van een verzekerd vaartuig het voorbehoudingsfonds niet wordt uitgekeerd en voor de maatschappij verworven blijft»;

Overwegende dat eiser deze bepaling wil interpreteren alsof het «verlies» zou moeten betekenen een economisch totaal verlies voor de verzekering;

Overwegende dat er hier geen aanleiding bestaat tot interpretatie, gezien de tekst duidelijk is en er wel spraak is van verlies van een vaartuig. Daarbij wordt de bepaling van Art. 94 nog herhaald in art. 89, waarin de uitbetaling van het voorbehoudingsfonds

voorzien is uitgezonderd ingeval van totaal verlies «van het vaartuig»; eiser is dus ook niet gerechtigd op dit deel van zijn vraag;

Wederreis :

Overwegende dat verweerster bepaalde intresten opvoert op zekere der bedragen uitgekeerd door de Nederlandse Staat en welke zich nog bevinden in handen van de vroegere raadsman van beide partijen;

Overwegende dat uit de elementen van de dossiers kan begrepen worden dat deze raadsman bij akkoord van partijen deze gelden voorlopig in zijn bezit houdt tot de betwisting door een gerechtelijke uitspraak opgelost wordt en er dienvolgens tot hiertoe geen aanleiding kan bestaan om intresten of schadevergoedingen aan te rekenen;

Om deze redenen,

De rechtbank, vonnissende op tegenspraak; na toepassing van art. 2 uit de taalwet van de 15 juni 1935; alle meerdere middelen en besluiten van de partijen als ongegrond verwerpende;

verklaart eis en tegeneis ongegrond; veroordeelt eiser tot de kosten;

verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niet-teenstaande hoger beroep en zonder borg.

BOEKBESPREKING

René-William THORP. — *Le procès du Caire.* — René Julliard, Parijs. 1963. 99 blz.

Al hebben wij het allen met intense belangstelling in de dagelijkse pers gevolgd, toch is het proces dat in 1961 te Kaïro werd ingesteld door de Egyptische regering tegen enkele Franse diplomaten nog slechts een vage herinnering gebleven. Door het boek, dat Stafhouder René-William Thorp zo pas heeft gepubliceerd, wordt ons niet enkel dit drama terug in het geheugen gebracht, doch de gebeurtenissen die zich in 1961 hebben voorgedaan krijgen hier voor ons een nieuwe betekenis. Het proces van Kaïro was een treffende illustratie van de overwinning der gerechtigheid op de «raison d'état» en het was tevens een gelegenheid om de onafhankelijkheid, de moed en de solidariteit van de balie, ook in de meest ondankbare omstandigheden, in het licht te stellen.

Om de juiste draagwijdte van het geding aan te duiden, schetste de auteur ons summier de retroacten die aanleiding gegeven hebben tot de houding van de Egyptische regering. Na de nationalisatie van het kanaal van Suez en de mislukking van de Frans-Britse tussenkomst, leeft het jonge zelfstandige Egypte, dat de leiding op zich heeft genomen van de Verenigde Arabische Republiek, als in een roes. Engeland heeft zeer spoedig een verzoening weten te bewerken, doch met Frankrijk blijven de verhoudingen uiterst gespannen. De afvalligheid van Syrië in 1961 brengt aan de plannen van president Nasser een harde slag toe en, om zijn positie te verstevigen, wil hij de Syrische houding verklaren door de activiteit van internationaal-kapitalistische machten, die tuk zijn op weerwraak en die alle middelen willen gebruiken om Egypte en de Verenigde Arabische Republiek te doen vallen. Dat Frankrijk hierbij in de eerste plaats in aanmerking kwam lag voor de hand en er wordt door de Raïs

gezocht naar een middel om op spectaculaire wijze, ten aanzien van heel de wereld, hiervan het bewijs te leveren.

Er bevonden zich in Egypte enkele Franse diplomaten, gelast met een bijzondere zending in verband met de nationalisatie van Franse goederen. De politie legt het zo aan boord dat zij, door alle middelen, gegevens tracht te vinden die er op zouden wijzen dat in het midden van deze Franse diplomaten een complot werd gesmeed tegen Nasser en tegen de Egyptische staat. De meest onbehoorlijke politionele methoden werden aangewend om bewijsmateriaal te verzamelen; er werd ingebroken in de burelen van de Franse missie en er werden fotokopieën genomen van verslagen, die aan de Franse regering waren gezonden; de leden der missie werden onderworpen aan gruwelijke ondervragingsmethoden die, na psychologische vernietiging van alle weerstandskracht, fataal tot bekentenissen leidden. Triomfantelijk werd door de politie aan Nasser een dossier voorgelegd dat aanleiding gaf tot de vervolging van de Franse diplomaten voor een speciale rechtbank tot bescherming van de staat. Dit proces zou doorgedreven worden niettegenstaande de traditionele immuniteit waarvan diplomatische agenten in vreemde landen genieten. Het was voor Nasser een te mooie gelegenheid, tot staving van zijn prestige, opdat hij niet ondanks alles dit proces zou doordrijven. De wereld zou thans kunnen vaststellen hoe het uiteenvallen van de Verenigde Arabische Republiek het gevolg was van een Frans complot.

In dit conflict had de Franse regering voorgesteld de betwisting betreffende de immuniteit van haar agenten aan een internationale rechtbank te onderwerpen, doch dit voorstel werd hooghartig afgewezen. Nasser wilde de gelegenheid van een sensationeel proces niet laten ontsnappen.

De bijzondere rechtbank, voor dewelke de Franse beschuldigten zouden verschijnen, was ingesteld door een bijzondere wet, die eigenaardige bepalingen bevatte. Nasser, als voorzitter van de republiek, beschikte in deze gerechtelijke aangelegenheid over alle mogelijke bevoegdheden. Hij kon een zaak klasseren, een vonnis vernietigen, de beslissing van de rechtsmacht wijzigen, de uitspraak al of niet ten uitvoer leggen. In feite was hijzelf de rechter en waren de debatten voor het tribunaal niets anders dan een potsierlijke figuratie, die de betichten volledig ter beschikking stelde van het staatshoofd. Het rechtsgeding was niets anders dan een onverholven en brutale manifestatie van het staatsbelang, van de «raison d'état».

Mr. Thorp, oud-stafhouder der balie van Parijs, samen met Mr. Geouffre de La Pradelle, een gekend specialist in het internationaal recht, werden gelast de verdediging van de aangehouden Fransen op zich te nemen en het thans verschenen boek geeft een boeiende beschrijving van de wanhopige pogingen, die door de verdediging werden aangewend om de beschuldigten te redden, pogingen, die, na menigvuldige wederwaardigheden, met een volledig succes werden bekroond.

Overall was de ontvangst uiterst correct, doch er diende nu uitgemaakt op welke wijze de beide Franse advocaten aan de verdediging zouden kunnen medewerken. Er moest natuurlijk een samenwerking gezocht te worden met Egyptische advocaten want, «de même partout ailleurs, l'avocat ne peut plaider que dans la langue nationale», zegt Mr. Thorp. Het was dan ook noodzakelijk advocaten van Kaïro te vinden die bereid zouden zijn om op te treden in dit politiek proces. In de eerste plaats werd beroep gedaan op de stafhouder der balie van Kaïro. Het was voorzeker een

hachelijke onderneming voor een Egyptisch advocaat in dergelijk proces stelling te nemen, omdat hij aldus onmiddellijk in het gedrang kwam bij de regering en bij het staatshoofd van zijn land. Niettegenstaande dit gevaar gaf de stafhouder der balie van Kaïro een blijk van prachtige onafhankelijkheid en stemde hij er in toe de verdediging van de Franse diplomaten op zich te nemen. Vier andere van de meest vooraanstaande leden der balie, waaronder een oud-minster van justitie, sloten zich bij hem aan. De Franse advocaten kregen toelating om de zittingen, in toga, bij te wonen, schriftelijke nota's in te dienen en op alle gebied met de Egyptische confraters samen te werken. Deze solidariteit tussen de Egyptische en de Franse balie dient bijzonder onderstreept te worden; het is een blijk van moed en onafhankelijkheid, in dienst van de gerechtigheid, waarop niet genoeg de klemtoon kan gelegd.

In het boek van stafhouder Thorp wordt dan het summier relaas gegeven van het proces. Hierbij kregen de beschuldigten volledig de gelegenheid om zich op de meest doeltreffende wijze te verdedigen; zij hebben dit gedaan op werkelijk schitterende wijze. Wanneer de bekentenissen, die door een paar onder hen werden afgelegd, ter sprake kwamen, hebben zij niet geargeld in het publiek de middelen te schandvlekken door dewelke deze bekentenissen werden afgedwongen en zij hebben er een lid van het openbaar ministerie van beschuldigd aanwezig te zijn geweest wanneer zij, na onmenselijke behandelingen, genoopt werden hun bekentenissen te ondertekenen. Het lid van het openbaar ministerie, aanwezig ter zitting, reageerde hierop niet!

Wanneer de rol van stafhouder Thorp en van Mr. Geouffre de La Pradelle op het proces zelf eerder bescheiden was, hebben zij zich tot het uiterste ingespannen om, buiten de gerechtszaal, de openbare mening te bewerken in het voordeel van de beschuldigten. Zij hebben onafgebroken in de diplomatieke middens geijverd om de bewijzen der onschuld van de betichten te doen ingang vinden en zij zijn er in geslaagd, in het internationaal milieu van Kaïro, een atmosfeer te scheppen die stilaan meer en meer gunstig werd voor de in beschuldiging gestelde Fransen. Zij brachten het zo ver dat, door meerdere ambassadeurs, rechtstreeks bij president Nasser stappen werden aangewend om hem te overtuigen van het onzinnige der beschuldiging.

Was Nasser te goeder trouw en had hij werkelijk de overtuiging dat er inderdaad door de Franse diplomaten een complot tegen hem en zijn regering werd gesmeed, of wilde hij enkel op cynische wijze zijn positie versterken door middel van dit proces, zonder zich in het minst te bekommeren om rechtvaardigheid en gerechtigheid? De auteur wil op deze vraag geen antwoord geven. Het is in elk geval een feit dat het Egyptisch staatshoofd, het weze omdat hij werkelijk door de vreemde ambassadeurs overtuigd werd, het weze omdat hij zijn vertrouwen in het proces had verloren, na enkele weken bevel heeft gegeven de gang van het geding te vertragen, tot uiteindelijk op 7 april 1962 de procureur der republiek in volle zitting verklaarde dat hij, in het hoger belang van de staat, de verzending van de debatten sine die vroeg. De rechtbank gaf hiervan akte en de beschuldigten werden onmiddellijk in vrijheid gesteld en konden nog dezelfde dag terug naar Parijs vliegen.

Het was inderdaad een onverwacht einde van dit zo spectaculair rechtsgeding, dat in heel de wereld zoveel sensatie had verwekt. Het besluit doet enigszins denken aan de schorsing van het proces te Riom, door

Maarschalk Pétain. Beide avonturen wijzen onmiddellijk op het gevaar van politieke processen, ook voor hen die, in het bezit van alle machtsmiddelen, het tegen de aanspraken der gerechtigheid durven opnemen. Evenals te Riom, heeft ook te Kaïro de «raison d'état» een pijnlijke nederlaag geleden. Het is vooral verheugend de belangrijke rol te kunnen vaststellen die de verdediging heeft vervuld en te kunnen wijzen op de fiere en onafhankelijke houding van de Egyptische balie en op de solidariteit in de internationale advocatuur, die zich hier op zulke schitterende wijze heeft gemanifesteerd. Hierdoor alleen reeds zal het proces van Kaïro een onvergankelijke betekenis blijven behouden.

Op het einde van zijn boek geeft stafhouder Thorp nog enkele bedenkingen ten beste over de Frans-Egyptische verhoudingen. Hij acht het waarschijnlijk dat deze spoedig zullen leiden tot een definitieve verzoening van beide volken en tot heilzame uitwisselingen tussen de Franse en de Arabische cultuur. Hij is van mening dat in werkelijkheid het Egyptische volk datgene is dat het minste aangetast is door een fanatieke arabisering en dat het in belangrijke mate zijn ancestraal wezen heeft behouden, zoals blijkt uit het voortbestaan naast het mohamedanisme van een coptisch christianisme. De auteur hoopt dat spoedig vele misverstanden uit de weg zullen kunnen geruimd worden en dat de mogelijkheden aanwezig zullen zijn voor een oprechte en vriendschappelijke samenwerking.

De lectuur van dit werkje, dat een zo scherpe aanklacht vormt tegen de «raison d'état» en tegen de praktijk der politieke processen en dat een enthousiaste verheerlijking is van de overwinning der gerechtigheid, zal elk waar jurist deugd aan het hart doen.

René Victor.

NECROLOGIE

Achille Vleurinck, Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Gent.

De Vlaamse rechtswereld heeft met verslagenheid het overlijden vernomen op 26 oktober l.l. van de Heer Achille Vleurinck, Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Gent.

De overledene was niet enkel een voortreffelijk magistraat doch hij heeft zich steeds ten eerste bekommerd om de ontwikkeling van de Vlaamse rechtswetenschap en hij heeft het initiatief genomen tot het stichten van de Vleurinck-prijs om de beste bijdragen tot de Algemene Practische Rechtsverzameling te belonen. Op deze wijze heeft hij de wetenschappelijke activiteit van de jonge navorsers ten eerste gestimuleerd.

De Vlaamse juristen zullen de nagedachtenis van deze beminnelijke mens en bevorderaar van de Vlaamse wetenschap steeds in hun hart blijven dragen.

MEDEDELINGEN

Prof. A. Mast verheven tot het eredoctoraat van de Katholieke Universiteit te Nijmegen.

Op 17 oktober had in de stadsschouwburg van Nijmegen een academische zitting plaats tijdens dewelke staatsraad A. Mast, buitengewoon hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Gent, met de cappa van doctor honoris causa van de faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Nijmegense universiteit werd omhangen.

De plechtigheid werd bijgewoond door een talrijk en voornaam publiek, waaronder baron van der Straeten Waillet, ambassadeur van België.

De nieuwe doctor honoris causa werd voorgesteld door Prof. Fr. Duynstee.

Deze verantwoordde de hoge onderscheiding door de aanzienlijke invloed die Prof. Mast door zijn geschriften op de evolutie van het Belgische Staatsrecht heeft uitgeoefend. Hij preees bovendien de grondige kennis van het Nederlandse Staatsrecht door de Belgische rechtsgeleerde tentoongespreid in zijn werk «Les pays du Benelux», dat is verschenen in de verzameling «Comment ils sont gouvernés», uitgegeven onder de leiding van Prof. Burdeau. Dit geschrift heeft machtig bijgedragen tot de internationale verspreiding van de kennis van het Nederlandse Staatsrecht.

Tot verwondering van de aanwezigen uit België werd geen bijzondere aandacht besteed aan de talrijke nederlandstalige publicaties van Prof. Mast. Nu is het toch voldoende bekend dat de Gentse hoogleraar een waar pionierswerk heeft verricht op het gebied van de beoefening in het Nederlands van het Belgisch publiekrecht, o.m. met de uitgave van zijn werken over de «Geschillen van Bestuur» en «De Verordeningssmacht des Konings», van zijn «Overzicht van het Belgisch administratief recht» en zijn zo pas verschenen voortreffelijk «Overzicht van het Belgisch grondwettelijk recht».

Blijkbaar leek dit voor het Nederlands taalgebied belangrijke feit naar het oordeel van Prof. Duynstee voor een Nederlandse academische vergadering niet eens het vermelden waard.

Hoe dan ook, het was al te zamen een heuglijke dag, waarop in de persoon van Prof. Mast een eminent vertegenwoordiger van de gehele Belgische rechtwetenschap op betekenisvolle wijze door Nederland werd geëerd.

Het Rechtskundig Weekblad wenst de nieuwe doctor honoris causa van harte geluk met deze zo verdiende hoge onderscheiding.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift van de Vrederechters, jrg. 1963 - nr. 8-9 :

Bibliografie. — Chronique des justices de paix. — Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1963 - nr. 36 :

F. P. J. Perquin, Stelplicht en samenloop in ontruimingszaken. — P. Ballieux, Verwijdering van oorlogsmisdadigers (II). — P. W. Smits, Procureursbijstand ook in kort geding. — F. B. Keulen, Procureurstelling in référé. — Th. L. Van Der Veen, Géén misplaatste beleefdheid tegenover het O.M. — G. B. Fortuyn, Nogmaals: Engelsman kapitein op een Nederlands zeejacht, tevens antwoord op de vraag: Voor welke schepen moet de monsterrol worden opgemaakt?

Advocatenblad, jrg. 1963 - nr. 8 :

L. Salomonson, Een terugblik. — L. Wichers Hoeth, Van Natte C tot droge Zee. — O. A. C. Verpaalen, Een andere kijk op de confraterniteit. — R. Korthals Altes, Nieuwe verdragen en een wetsontwerp betreffende de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen.

Arbitrale Rechtspraak, jrg. 1963 - nr. 514 :

Rechtspraak.

Journal des Tribunaux, jrg. 1963 - nr. 4420 :

J. Canivet, De la réparation du préjudice des victimes «par ricochet». — L. Van Bunnem, Notes complémentaires sur la réglementation européenne relative aux contrats d'exclusivité.

Revue Critique du Jurisprudence Belge, jrg. 1963 - nr. 3 :

H. Buch, L'application des règles des quasi-contrats aux administrations communales. — F. Rigaux, La responsabilité du fait d'autrui, spécialement en cas d'abordage, en droit international privé comparé. — A. Fettweis, Observations sur le défaut, le congé d'audience et l'opposition.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, jrg. 1963 - nr. 8 :

Rechtspraak.

Revue Pratique du Notariat Belge, jrg. 1963 - nr. 2487 :

A. Le Hon, Renonciation à la succession. — L'étrangeté de la renonciation à la succession s'affirme.

Recueil Dalloz, jrg. 1963 - nr. 35 (Parijs) :

P.-J. Doll, L'audition de la partie civile, de l'inculpé et des «sachants» par les experts.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"